

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ח' (תשפ"ד)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

♦ בהר – ל"ג בעומר ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

יט | מאן פני הארון ה' –
דא רבי שמעון בר יוחאי'
מילא רפליאה – מילא חדא

יד | נסיון העושר
נצוין אורה חסדי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

ר | הניצוץ הקדוש שביסורים הוא
קבלתם באהבה למען שמו יתברך
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביר יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזריטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

אוצר פניני החסידות

אמרי אמת | בכל מעשה האדם הן בתורה ותפלה והן בגשמיות תהיה פונתו לתנו הניצוצות ולהעלות השכינה הקדושה א

לקוטי שיחות | הדייק בפסוק ב

חמדת דוד | הניצוץ הקדוש שבפסוקים הוא קבלתם באהבה למען שמו יתברך ב

תפארת שמואל | השעם שנתנה התורה על הר סיני ולא על הארץ ג

עטרת ישועה | גם כאשר זוכה לגבר על יצרו לא יתגבר אלא יחזיקנו כשבוני ג

מחשף הלבן | גזרת הגלות היא רק על האלף החמישי שהוא בספירת ההוד ג

מחשף הלבן | הכתל המערבי שלא נחרב הוא סימן לגאולה שתבוא ד

לקוטי תורה | דברי המדרש אודות קניגזון של צדיקים לעתיד לבוא ליתנו ושוור הבר ד

תניא | עקר עסוקו של רשב"י במערה היה בנגלות התורה ה

מורה באצבע | רצון הרשב"י שישמחו ביום זה ה

בית אהרן | רבי שמעון בר יוחאי לכל אפלו לפחותים ה

שפע חיים | רשב"י ממליץ טוב על הפחותי שבישראל ולכן מתאספים אף אינשי דלא מעלי בהוללתו ה

דברי דוד | כל יהודי מרגיש התעוררות בל"ג בעמר ה

קהלת דוד | ביום זה משפעים כל הברכות ומתנצצים כל העולמות ה

עבודת ישראל | הרחמים גוברים ה

שפתי צדיק | מסגל לקבלת התפלות ו

שפת אמת | מסגל ליראת שמים ו

אמרי פנחס | מסגל להתחלת רפואה ו

עטרת ישועה | הזמן להמשיך פרנסה ו

אמרי חיים | מסגל לגדל ולרומם שמו יתברך ו

לב שמחה | פקידת ישועה בזרע של קנמא ו

דברי תורה | פדאי הוא רשב"י לסמוך עליו בשעת הדחק - באחרית ימי הגלות ו

מגן אברהם | מל"ג בעמר יש להקיץ עצמו למתן תורה ו

דמשק אליעזר | התחלת התנוצצות השפעות חג השבועות ו

ישמח ישראל | מדת הוד שבהוד גורם בטול ואהבת חברים ו

אמרי אמת | נשלם בחינת ההודיה שעל ידו בא השקרה 1

בני יששכר | מדליקים נרות ומאורות לכבוד אור התורה ואור נשמת רבי שמעון בר יוחאי המאירים ביום זה 1

משמרת שלום | מנהג טוב שכל אחד ידליק נר קדם תפלת ערבית לכבוד רשב"י 1

תולדות אהרן | על ידי אור תורת רשב"י נגאל 1

בית אהרן | מתורת רבי שמעון בר יוחאי - אהבה אלוה 1

אמרי פנחס | למוד הזהר מסייע הן בגשמיות והן ברוחניות 2

מעשה איש | קבלה מרבותינו לומר בכל יום דף זהר | הזהר מרפא הנפש 2

אמרי חיים | למוד הזהר מעורר חיות מתדששת 2

מנחת יהודה | דרך החסידות מסודת על דרך רשב"י 2

פני יוסף | החלוק בין עבודת הוורעים לעבודת הכרם והאילו בערב שביעית 2

ילקוט הגרשני | אכילת האדם קודמת לבהמה במאכלי אדם 2

ידי הלוי | אכילת אדם קודמת לאכילת בהמה בפרות הפקר 2

ישיר משה | גדר סחורה האסורה בשביעית 2

אמרי ישראל | ברפת השמטה בלא נכוי זכיות ח

בית פינחס | המשכת חסד וישועה בכח הצדקה ח

חשב סופר | פייס את העני עד שלא יבול להביט בפניו ח

מגלה צפונות | בזכות קיום מצות השמטה והיוכל זוכים בארץ ישראל ח

ויאמר שאול | סגלת ותקון התשובה ח

חמש הגבורים | שכן תוספת שבת בעולם הזה ט

אמרי יצחק | נתינה צדקה בלי בזיון העני ט

פרדס יוסף | ביאת המשיח כשתכלה פרוטה מהפיס ט

לחם אשר | נס פורים בזכות שיטתו של רבי שמעון ט

מאמר מרדכי | סמיכת רבי שמעון ביום ל"ג בעמר ט

רמזי תורה | התנוצצות אור התורה ט

שיח השדה | יום המסגל לקבלת התפלות י

שפתי מהר"ש | המתקת הדינים המתעוררים בימי הספירה י

מעשי צדיקים ט

ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה יב

זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד יד

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת בהר

ברור הניצוצות

אמרי אמת

רבי אליקים געץ מאורז'ישטש'ב זיע"א מצאצאי רבי ייב"י מאוסטר'אה זיע"א

ככל מעשה האדם הן בתורה ותפלה והן בגשמיות היתה כונתו לתקן הניצוצות ולהעלות השכינה הקדושה

וידבר ה' אל משה בהר סיני וכו' כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לה, שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר פרמך ואספת את תבואתה ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר (כה א-ד)

שהאמת הוא שהבורא ברוך הוא הוא ממלא כל עלמין וסוכב כל עלמין ועיקרא ושרשא דכל עלמין ולית אתר פנוי מיניה, ומלכותו בכל משלה, שמלכות שמים ותברך מלבשה בכל עניני עולם הזה.

ולזה עקר עבודת ישראל הוא להעלות השכינה בכל מעשה האדם, הן בתורה ותפלה ובעשיית המצוות, וכן בכל העשיות הגשמיות - צריך להיות עקר הפונה להעלות השכינה שהיא מלכות שמים.

כל אחד מישראל הוא אבר מהשכינה הקדושה | לכל אחד תקון ניצוצות לפי שרש נשמתו | אין דבר שאין בו ניצוצות

כי כל אחד ואחד מישראל הוא איבר מהשכינה הקדושה בשרש נשמתו, כל אחד לפי שרש נשמתו צריך לתקן הניצוצות הקדושים השכינים אליו המלבשים בכל עניני עולם הזה, שהם צרכי האדם כמו בית וכלים וכל צרכי האדם באכילה ושתייה וכדומה, כי אין דבר שלא יהיה בו ניצוצות הקדושים שזה חיותו של כל דבר, והם ניצוצי השכינה הקדושה לכל אחד ואחד לפי שרש נשמתו.

על ידי שמכון בכל עשיותיו הגשמיים לשם שמים מעלה הניצוצות הקשורים לנשמתו ומתקן השכינה

ואם האדם מכון בכל עשיותיו לשם שמים, ואין פונתו חס ושלום להתארה והתענוג הגשמי, רק לתקן ולהעלות הניצוצות הקדושים השכינים לשרש נשמתו, בזה גורם תקון השכינה הקדושה ויחוד עליון, וענין זה שיהא באדם בכל עניניו ואפלו בעשיית הגשמיות כמו משא ומתן, שהכל הוא לברר הניצוצות הקדושים

השכינים לשרש נשמתו ולהעלותם למקומם ושרשם.

רבי הנכסים הוא על פי הניצוצות שיש לאדם להרים

וזה שאנו רואים שיש לאחד הרבה מעניני עולם הזה ולהשני מעט, שהכל הוא לפי נשמתו וחקקי הניצוצות הקדושים השכינים לשרש נשמתם, שיש מי שיש לו הרבה ניצוצות הקדושים מפזרים בכל עניני עולם הזה יש לו הרבה, ולזה מעט ניצוצות הקדושים יש לו מעט מעניני עולם הזה.

כי הבורא ברוך הוא מזמין לכל אחד לפי התקון הצריך להיות על ידו ונקא ולא על ידי אחר, כי אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, כל אחד צריך לתקן לפי שרש נשמתו, ואם ירצה להשיג בעניני עולם הזה יותר ממה ששייך לו כפי שרש נשמתו לא יועיל לו.

כאור בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך ומשלך יתנו לך ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו

וזהו שאמרנו רז"ל (יומא לח.) בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך ומשלך יתנו לך, ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, הינו שהתורה הקדושה מלמדת אותנו, שלא יסב האדם שיעפעל במעשיו הפך ההשגחה עליונה חס ושלום, רק ידע ויאמין שהכל בהשגחה פרטית.

וזהו שאמרנו בשמך יקראוך, פרוש, לפי שרש נשמתו כך הוא שמו. ובמקומך יושבוך, פרוש, באותן המקומות שיש שם ניצוצות הקדושים השכינים לשרש נשמתך שם יושבוך.

ומשלך יתנו לך, פרוש, אותן הדברים שיש שם ניצוצות הקדושים משרש נשמתך שהם שלך יתנו לך. ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, פרוש, הדברים ששם יש ניצוצות הקדושים שאינם שכינים לך ושכינים לחברך, לא תוכל לגע יד פי אינם שלך.

על ידי מעשים טובים נפעל תקון הניצוצות ומשפע שפע רב

על כן יראה האדם כל אחד לפי בחינתו לתקן מה שיש בידו לתקן, הן בתורה ותפלה ובמעשה המצוות, או בכל עניני עולם הזה הבאים ליד האדם, וראה להעלות הניצוצות הקדושים, ובזה מיחד עולם תחתון בעולם עליון ונעשה תקון השלם בהשכינה הקדושה, ונעשה יחוד קודשא

ברוך הוא ושכינתיה, ונשפע עלינו ועל כל ישראל שפע טובה וברכה הן ברוחניות והן גשמיות.

הרמו בכי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם

וזהו שרמזו בפסוק כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם, פרוש, כשתבואו להארציות אשר שם מלבשת השכינה הקדושה המלבשת בכל הענינים הגשמיים וארציים.

כאור ושבתה הארץ שבת לה

על ידי זה ושבתה הארץ שבת לה, פרוש, הוא לשון השבה וחזרה, הינו שעל ידי זה גורמים שפתחו השכינה הקדושה להעלות ולהתיחד עם דודה, כי 'ארץ' מרמז על השכינה, והגוי"ה מרמז על בחינת תפארת, ונעשה יחוד השלם של קודשא ברוך הוא ושכינתיה.

הרמו בדברי רש"י

וזהו שפרש רש"י לשם ה', שרמזו על יחוד הנ"ל, וגם בא לרמז שעל ידי שהאדם עושה כל מעשיו לשם שמים ולא להנאת עצמו חס ושלום למלאות תאוותו, רק לעשות נחת רוח להבורא ברוך הוא הן בעשיית המצוות והן בתורה ותפלה.

ע"י סוד מרע' מכלים את כחות הסטרא אחרא וע"י עשה טוב מעלים את השכינה ומיחדים אותה

והנה יש בחינת 'סוד מרע ועשה טוב' (לד טו), שעל ידי זה שהאדם סר מרע ועושה תשובה על העברות, על ידי זה הוא מכלה כל הקוצים הסוככים את השושנה העליונה - שרמזו על הכחות של הסטרא אחרא שיונקים מהקדושה חס ושלום - שלא יהיה להם שום יניקה, ועל ידי עשיית הטוב בזה מעלים את השכינה ומיחדים אותה עם דודה.

שש שנים תזרע שדך - עשה טוב, ושש שנים תזמר כרמך - סוד מרע

וזהו שאמר שש שנים תזרע שדך שרמזו על העושה טוב שהוא בחינת זריעה כמו שנאמר וזרעו לכם לצדקה' (הושע יב), ושש שנים תזמר כרמך שרמזו על סוד מרע והתשובה על העברות - שבזה הוא מבער ומכלה הקוצים הסוככים את השושנה העליונה.

ואספת את תבואתה' אסיפת ניצוצות הקדושה לשרשם ויחוד קודשא ברוך הוא ושכינתיה

ואספת את תבואתה פרוש שמאסף כל הניצוצות הקדושות למקומם

בַּעֲבוּרַת ה' שְׁלוֹ לְדַרְגָּה שְׁלֵגְמָרִי לְמַעַלָּה מִן הָעוֹלָם. אוֹ, הָרִי גַם כְּשִׁיבוֹב לְאַחַר מִכָּן לְהִתְעַסֵּק עִם הָעוֹלָם, לֹא זֶה בְּלִבְדֹּ שֶׁהָעוֹלָם לֹא יוֹרִיד אוֹתוֹ, כִּי אִם אֲדַרְבָּה, הוּא יַעֲשֶׂה אֶת הָעוֹלָם גּוֹפֵא 'כְּלִי' לְאַלְקוּת. לְאַפֵּן זֶה, ה'תִּזְרַע שְׂדֵךְ גו' הוּא הַתְּכַלִּית, אֲלֵא שְׂאִין אֲפֻשְׁרוֹת לְבָרֵךְ אֶת הָעוֹלָם אֲלֵא אִם כֵּן קִיַּמְתָּ גַם הַתְּנוּעָה שֶׁל הַתְּעִלוֹת מִן הָעוֹלָם ('ח"א עמ' 273):

תְּמִידַת דָּוִד

רַבֵּי דָּוִד צַבִּי מִנִּיִּיטְטְאָדְט זִיע"א

הַנִּיּוּצִי הַקְּדוֹשׁ שְׂבִיטוֹרִים הוּא כְּתוּב בְּאַהֲבָה לְמַעַן שְׂמוֹ יִתְבָּרַךְ

חז"ל אָמְרוּ (ראה ברכות סב. אור החיים בראשית מו ז) סְמָא דִּיִּסְטוֹרִי קְבִילָא. דְּהִנֵּה בְּכָל דְּבָר נִמְצָא נִיּוּצוֹת קְדוּשׁוֹת הַמְּחִיָּה אֶת הַדְּבָר [כְּמוֹ שְׂמוּכָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֶׁם טוֹב זְצִלְהֵי"ה עַל הַפְּסוּק 'לְעוֹלָם ה' דְּבָרְךָ נִצָּב בְּשָׂמִים' (תהלים קיט פט) שְׂמֵאוֹתִיּוֹת 'הִי רְקִיעַ' (בראשית א ו) נִתְהוּוּ הַשָּׁמַיִם, וְעַד כַּעַת חִיּוֹת הַרְקִיעַ מֵאוֹתָן הַתְּבוּת שְׂאֵמֵר הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ 'הִי רְקִיעַ']. וְאִם כֵּן בִּיִּסְטוֹרִים שְׂבִיטוֹרִים עַל הָאָדָם - מֵהוּ הַנִּיּוּצִי הַקְּדוֹשׁ הַמְּחִיָּה אוֹתוֹ הָאֵל אֲדַרְבָּה הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא הַטוֹב וּמְטִיב לְכֹל.

אֲךָ הַנִּיּוּצִי הַקְּדוֹשׁ הוּא מֵה שְׂאָדָם מְקַבֵּל הַיִּסּוּרִין בְּאַהֲבָה לְמַעַן כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שְׂמוֹ, וְאִם כֵּן אִם קָבֵל הַיִּסּוּרִין בְּאַהֲבָה הָרִי הוֹצִיא אֶת הַנִּיּוּצִי הַקְּדוֹשׁ, וְאִם כֵּן מִמִּילָא נִתְבַּטְּלוּ הַיִּסּוּרִין רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְזֶהוּ 'סְמָא דִּיִּסְטוֹרִי', שְׂרַפּוֹת הַיִּסּוּרִין הֵיא, 'קְבִילָא', לְקַבֵּל הַיִּסּוּרִין בְּאַהֲבָה, וְעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטְּלִין הַיִּסּוּרִים.

הַנִּיּוּצִי הַקְּדוֹשׁ שְׂבִיטוֹרִים הוּא הַרוּחַ נִשְׁבְּרָה | קוֹשֵׁת הַזֶּהָר שְׂלִכְאוּרָה יְרוּחַ נִשְׁבְּרָה' הוּא כְּעַל מוֹם וּפְסוּל לְעִבּוּדָה

וְזֶהוּ עֲנִין מֵה דְּכְתִיב 'זְבַחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה' (תהלים נא ט), וְהַקֶּשֶׁה הַזֶּהָר הַקְּדוֹשׁ כִּיּוֹן שֶׁהוּא נִשְׁבָּר הָרִי הוּא כְּעַל מוֹם וּפְסוּל לְעִבּוּדָה. אֲךָ נִרְאֶה דְּהִנֵּה בְּאַמְתָּ קֶשֶׁה אִיךָ יְכוּל הָאָדָם לְעַבֵּר עֲבָרָה, הָאֵ בְּכָל דְּבָר צָרִיךְ לְהִיּוֹת נִיּוּצִי קְדוֹשׁ הַמְּחִיָּה אוֹתוֹ, וְאִיךָ נִיּוּצִי לֹמֵר שִׁישׁ נִיּוּצִי קְדוֹשׁ כְּעִבְרָה חֵס וְשְׁלוֹם.

וְתַרְצִי, דְּהַנִּיּוּצִי הַקְּדוֹשׁ הַמְּחִיָּה אוֹתוֹ הוּא מְצוּת הַתְּשׁוּבָה וְהוֹדוּי וְשִׁבְרִית לֵב שְׂבָא אַחַר כֵּף מְחַמֵּת שְׂעֵבֵר הַעֲבָרָה, וְזֶהוּ הַנִּיּוּצִי הַמְּחִיָּה אוֹתוֹ שִׁיּוּכָל לְעַבֵּר. וְאִם כֵּן כִּיּוֹן דְּהַנִּיּוּצִי הַקְּדוֹשׁ הוּא שְׂבָרוֹן לֵב, הָרִי עַל כֵּן צָרִיךְ דְּהוֹרִחַ נִשְׁבְּרָה הוּא דְּבָר תָּמִים וְאִינוּ מוֹם חֵס וְשְׁלוֹם (פְּרִשְׁתֵי אִמּוֹר):

כִּשְׁשֵׁת הַשָּׁנִים עַל הָאָדָם לְעַסֵּק בְּעִנְיֵי הָעוֹלָם עֲבוּר עֲבוּדַת כְּרוּרֵי הַנִּיּוּצוֹת וּבְשֵׁנַת הַשְּׂמִטָּה עֲלֵיו לְהַתְּעִלוֹת מִעֲבֵר לְכַד

הַעֲנִין דְּשְׂמִטָּה כְּפִשּׁוּטוֹ הוּא, שְׂבִיטוֹ הַשְּׂבִיעִית צָרִיךְ לְהִיּוֹת 'שְׂבִיטוֹן לְאַרְצֵי', שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמַר'. שְׂבִיטוֹן מִכָּל מְלָאכּוֹת הַאֲדָמָה שְׂבִיטוֹן נַעֲשֶׂה הַלְחָם וְכוּ' שְׂעֲלֵיו יִחְיֶה הָאָדָם. וְכִי הִאֲמַרוּ מֵה נֹאכְל' (פסוק ט) ? עַל כֵּף עוֹנָה הַתּוֹרָה: 'יְצִוִיתִי אֶת בְּרַכְתֵּי גו' וְעִשַׂת אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ שָׁנִים' (פסוק כא).

תְּכַן הַעֲנִין בְּזֶה: נִדְרָשׁ מִיְהוּדֵי לְהַתְּנַתֵּק פְּעַם בְּשָׁבַע שָׁנִים מִכָּל הַצָּרִיכִים הָאֲרֻצִּים, שְׂלֵא יִהְיֶה לוֹ קֶשֶׁר לְמְלָאכּוֹת הָאֲרֻצֵי הַקְּשׁוּרוֹת בְּלַחֵם שְׂעֲלֵיו יִחְיֶה הָאָדָם, אֲלֵא יִבְטַח לְגַמְרֵי בְּה' שִׁיתֵן לוֹ אֶת פְּרִנְסוֹתוֹ לְמַעַלָּה מִן הַטְּבַע.

הַנְּהִיגָה זֶה אֵינָה סֹדֵר עֲבוּר כֹּל הַזְּמַנִּים. רַב הַזְּמַן - בְּכַמּוֹת - צָרִיךְ יְהוּדֵי לְעַסֵּק בְּעִנְיֵי הָעוֹלָם, בְּשִׁבְלֵי עֲבוּדַת הַבְּרוּרִים. זֶהוּ הָרִי הַעֲנִין בְּכֵף שֶׁהַתְּהוּוֹת הָעוֹלָם הִיָּתָה עַל יְדֵי שֵׁם אֱלֹקִים, בְּגִימְטְרִיא 'הַטְּבַע', כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יַעֲסֵק עַל פִּי הַתּוֹרָה בְּעִנְיֵי הַטְּבַע, וְעַל יְדֵי זֶה יִבְרָם וְיִזְכְּכֵם.

אֲכָל בְּזַמָּנִים מְסִימִים נִדְרָשׁ מִיְהוּדֵי 'לְצַאֲת' מִן הָעוֹלָם. הַגַּם שְׂאֵת הָעוֹלָם צָרִיכִים בְּאַמְתָּ לְבָרֵךְ, אֲכָל בְּזַמָּן מִן הַזְּמַנִּים צָרִיכָה לְהִיּוֹת הַתְּנוּעָה 'שְׂטַעֲלֵן זִיךְ הַעֲכַעֵר פּוֹן וְעֻלְט' (לְהַתְּרוֹמֵם וְלְהַתְּעִלוֹת מִהָעוֹלָם).

הַעֲסֵק בְּנִשְׂמִיּוֹת כִּשְׁשֵׁת הַשָּׁנִים עַל פִּי הַתּוֹרָה הוּא הַכְּנָה לְמַצֵּב הַתְּעִלוֹת שֶׁל שְׂנַת הַשְּׂמִטָּה

שְׁנֵי דְבָרִים אֵלוּ תְלוּיִים זֶה בְּזֶה. בְּכֵדֵי שֶׁתְּהִיָּה הַתְּנוּעָה 'שְׂטַעֲלֵן זִיךְ הַעֲכַעֵר' מִן הָעוֹלָם, וְשְׂבִיטוֹ הַקְּדוֹשׁ שְׂבִיטוֹ הָיָה הוֹה וְיִהְיֶה כְּאַחַד, שְׂלִמְעַלָּה מִשֵּׁם אֱלֹקִים בְּגִימְטְרִיא הַטְּבַע - הָרִי זֶה דְּוָקָא עַל יְדֵי שְׂבִיטוֹ הוּא עוֹסֵק בְּעִנְיֵי הָעוֹלָם, הוּא עוֹשֶׂה זֹאת עַל פִּי הַתּוֹרָה.

זֶהוּ הָאֲפֵן הָרֵאשׁוֹן דְּלַעֲלֵל, שֶׁהַתְּכַנָּה לְ'וּבְשִׁיטָה הַשְּׂבִיעִית גו' הוּא 'שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֵךְ גו' - שֶׁהוּא נִזְהָר בְּשִׁדְּהָ בְּכָל הַעֲנִינִים לְפִי הַשְּׂלַחֵן הָעֲרוּף, כְּגוֹן בְּכֻלָּאִים וְכוּ'.

עַל יְדֵי שְׂמִפְעָם לְפַעַם מֵתַעֲלָה הָאָדָם כְּלִיל מַעֲנִינֵי הָעוֹלָם שׁוֹב כִּיכְלָתוֹ לְכַרֵּר הַנִּיּוּצוֹת כַּעַת שְׁחֹזֵר לְהַתְּעַסֵּק בָּהֶם

וְהָאֲפֵן הַשְּׁנִי הוּא: כְּדֵי שִׁיּוּכָל לְהִיּוֹת בְּרוּר עֲנִינֵי הָעוֹלָם, הָרִי זֶה דְּוָקָא עַל יְדֵי כֵּף שְׂמִפְעָם לְפַעַם מֵתוֹרֵם הָאָדָם

וְשָׂרֵשׁ וְגוֹרֵם יַחֲדוּ עֲלִיוֹן וְנִשְׁפָּע עֲלֵינוּ וְעַל כֹּל יִשְׂרָאֵל שְׂפַע טוֹבָה וּבְרָכָה.

'שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמַר' - בְּמִקוֹם הַיַּחֲדוּד אֵין שְׂדֵךְ עֲשִׂיהָ כִּיּוֹן שְׂשׁוֹב אֵינוּ תְלוּי בְּמַעֲשֵׂה הָאָדָם

וּבְשִׁיטָה הַשְּׂבִיעִית שְׂבִיטוֹ שְׂבִיטוֹן יִהְיֶה לְאַרְצֵי שְׂבִיטוֹ לְה', פְּרוּשׁ כִּיּוֹן שְׂנַעֲשֶׂה הַיַּחֲדוּד שֶׁל קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂבִיטוֹתֶיהָ וְעוֹלִין לְמַעַלָּה בְּכַחֲנִית אֲבָא וְאָמַא, וְשֵׁם הַיַּחֲדוּד תְּמִידִי וְאֵינוּ תְלוּי בְּמַעֲשֵׂה הָאָדָם, כְּמוֹ שְׂבִיטוֹב 'אֲכָלוּ רַעִים שְׂתוֹ וְשְׂכָרוֹ דוֹדִים' (ש"ש ה א), עַל כֵּן אֲמַר הַפְּסוּק שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמַר, כִּיּוֹן שְׂנַתְעֵלוּ לְמַעַלָּה וְאֵין שְׂדֵךְ שֵׁם עֲשִׂיהָ, רַק שֵׁם הַיַּחֲדוּד תְּמִידִי.

כֹּל זֶה נַפְעַל עַל יְדֵי עֲשִׂית כֹּל הַמַּעֲשִׂים לְשֵׁם שָׁמַיִם

וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי זֶה שְׂעוּשָׂה כֹּל מַעֲשִׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַשְּׂבִיטָה לְיַחֲדָה עִם דוֹדָה, בְּזֶה מַעַלָּה כֹּל עֲנִינֵי עוֹלָם הִנֵּה לְמִקוֹם הָאֲחֻדוֹת, וְגוֹרֵם יַחֲדוּ עוֹלָם תַּחֲתוֹן בְּעוֹלָם עֲלִיוֹן, וְנַעֲשֶׂה הַתְּקוּן הַשָּׁלֵם וְהַיַּחֲדוּד הָאֲמַת שֶׁל קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂבִיטוֹתֶיהָ, וְנִשְׁפָּע עֲלֵינוּ וְעַל כֹּל יִשְׂרָאֵל שְׂפַע טוֹבָה וּבְרָכָה הֵן בְּרוּחָנִיּוֹת וְגִשְׂמִיּוֹת כְּגִי חִי וּמוֹזֵנִי רְפוּאָה גְּאֻלָּה וְיִשׁוּעָה אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן שְׂנִזְכָּה לְזֶה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:

לְקוּטֵי שִׁיחוֹת

רַבֵּי מִנְחֵם מַעֲנַדֵל מְלִיּוּבְאוּוֹיטִט זִיע"א

הַרְיוּק בְּפִסּוּק

מְדוּעַ נִאָּמַר 'שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֵךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כִּרְמֶךָ גו'' (כה א), לְכַאוּרָה, מֵאַחַר וְאֵין זֶה צְוִי כִּי אִם עֲנִין שֶׁל רְשׁוּת, מֵהִיכִי תִיַּתִּי שִׁישְׁנוּ אִסּוּר לְזַרְע וְלִזְמַר, עַד שְׂצָרִיךְ לֹמֵר שֵׁשׁ שָׁנִים גו'?

הַזִּרְעָה כִּשְׁשֵׁת הַשָּׁנִים הִיא חֵלֶק מִמְצוֹת הַשְּׂמִטָּה

וְעַל כֵּן צָרִיךְ לֹמֵר, שְׁגַם ה'שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֵךְ גו'' הוּא חֵלֶק מִמְצוֹת דְּמְצוֹת הַשְּׂמִטָּה. הַמְצוּהָ אֵינָה רַק 'וּבְשִׁיטָה הַשְּׂבִיעִית שְׂבִיטוֹן', אֲלֵא גַם 'שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע גו'' הוּא חֵלֶק מִן הַמְצוּהָ.

כַּאוּר הַעֲנִין בְּשִׁנֵי אֲפָנִים

וּבְשִׁנֵי אֲפָנִים: א, זֶהוּ הַכְּנָה לְמְצוֹת שְׂמִטָּה. כְּדֵי לְקַיֵּם 'וּבְשִׁיטָה הַשְּׂבִיעִית שְׂבִיטוֹן', הָרִי זֶה תְלוּי בְּהַכְּנָה ד'שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע גו''.

ב, זֶהוּ הַתְּכַלִּית דְּמְצוֹת שְׂמִטָּה. תְּכַלִּית הַכְּנָה דְּהַשְּׂבִיטוֹן שְׂבִיטוֹ הַשְּׂבִיעִית הִיא כְּדֵי שִׁיְהִיָּה אַחַר כֵּף 'שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע גו''.

פרשת בהר

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר (מה ענין שמטה אצל הר סיני וכו' אלא מה שמטה נאמר פלולתיה ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני אף פלן נאמר פלולתיה ודקדוקיה מסיני, רש"י (כה א)

תפארת שמואל

רבי שמואל צבי מאלכסנדר זיע"א

הטעם שנתנה התורה על הר סיני ולא על הארץ

אולי יש לומר עוד על דברי רש"י הנ"ל ובסגנון הנ"ל, על פי מה שכתבנו לעיל (יתרו אות יב), כי לכאורה אם הקדוש ברוך הוא בוחר רק בנמוכי רוח, מדוע הקהר חמד אלהים לשבתו ולא נתן התורה על הארץ שיותר נמוך.

מעלת הנדבך הממצע

אך דידוע עקר העבודה הוא להיות תמיד בקו הממצע לא פחות ולא יותר, וזעה לומר לבל יחשב שפכר נגמר בקדושה ועולה למעלה, גם לבל יאמר נואש שאפס תקנותו.

וכמו שאמר אחי אדמו"ר הקדוש [הישמח וישאל] זצלה"ה על פסוק יש דרך ישר לפני איש (משלי יד יב), דרך הישר היא שידע תמיד שהוא לפני בהתחלה, אכן 'ואחריתה' (שם), מי שסובר חלילה שפכר נגמר, הן בקדושה והן חלילה בהפוך שאומר נואש חס ושלום, הרי זה 'דרכי מות' (שם).

כי אמת הנכונה מדה טובה ומועילה, אכל לא שיאמר על ידי זה נואש, אדרבה שיתחיל על ידי זה לעבד את ה'.

כתית 'למאור' ולא כתית 'למנחות'

וכמו שאמר הרבי ר' משה'לי מקאזניץ, 'כתית למאור' (שמות כז ב), ולא כתית למנחות (מנחות פו). — אמת כתית מדת הנכונה טובה מאד, אכל רק 'למאור', להאיר אחר כך בעבודת ה', אכל לא למנחות, להיות נשאר מנח בתוך השפלות. ולזאת לא נתן השם יתברך את התורה על הארץ אף שהוא נמוך ביותר, רק להיות בקו הממצע.

הרמו בלשון רש"י

ואולי זהו הרמוז, מה שמטה נאמדה בסיני, רוצה לומר, אף כי שמטה מורה על הנכונה ושפלות כהנ"ל, בחינת סיהרא דלית ליה מגרמיה כלום, והכל חוזרת, ועם כל זה נאמר בסיני, הינו על הקהר

ולא על הארץ, לרמוז שיהיה בקו הממצע בחינת 'כתית למאור'.

אף כלן נאמרו בסיני, לקיים התורה ומצות צריך להיות בחינת הר סיני, בשתי מדות, בחינת 'אנכי עפר ואפר' (בראשית יח כז), ובחינת 'יגבה לבו בדרכי ה' (דברי הימים ב' יז ח):

והארץ לא תמכר לצמתת כי גרים ותושבים אתם עמדי (כה כג)

עטרת ישונה

רבי יהושע מדן יקוב זיע"א

גם כאשר זוכה לגבר על יצרו לא יתרגנו אלא יחזיקנו כשבו

בפסוק והארץ לא תמכר לצמתת כי גרים ותושבים אתם עמדי, בהקדם מה שפרשתי בפ' רשת' כי תצא למלחמה על איביך (דברים כא ט), פרוש אם תצא למלחמה כנגד יצר הרע שהוא האיוב האמתי לאדם כמו שאיתא בספרים הקדושים.

ונתנו ה' אלקיך בידך, אפלו אם הקדוש ברוך הוא ימסר אותו בידך, עם כל זה יושבית שביו, שתחזיק אותו כמו שבוי ולא להעבירו לגמרי מן העולם מכל וכל.

כי גם את היצר הרע צריכין לתדנותא דשמעתא וכדומה לקיום העולם, וכמו שמוכא בדברי חז"ל (סנהדרין סד.) ביום שהעבירו אנשי פנסת הגדולה את היצר הרע בעי ביעתא בת יומא ולא מצאו וחרזו בהם ונקרו את עיניו.

וזה שפרש רש"י ו"ל לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע, הינו שאין ביכלת ללמד תורה רק אם יש כנגדו היצר הרע ואז יש תדנותא דשמעתא.

הרמו בלשון הפסוק

וזה פרוש הפסוק והארץ לא תמכר לצמתת, הינו שלא תמכר את הארצות לגמרי, כי לי הארץ, כי היצר והארצות שכינים גם לי - לצרכי השם, כי גרים ותושבים אתם עמדי, הינו הגם שהגוף והארצות הוא כמו תושב, עם כל זה תתנהגו עם הגוף כמו גר, שלא להעבירו לגמרי מן העולם - רק להחזיקו כמו גר לעת הצורך לדבר מצוה:

ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה והיתה גאלתו עד תם שנת ממכרו ימים תהיה גאלתו, ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה וקם הבית אשר פעיר אשר לו חמה לצמיתת לקנה אתו לדרתיו לא יצא ביכל (כה כט-ל)

מחטף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

גזרת הגלות היא רק על האלף החמישי שהוא בספירת ההוד

אפשר לרמוז הפסוקים האלה על ימי הגלות, דלא גזר הקדוש ברוך הוא רק אלף שנה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (פירי דרבי אליעזר פרק כז) 'נתנני שממה כל היום דנה' (איכה א א), ויומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנה (בראשית רבה ח ב). ואלף החמישי הוא בהוד, ו'דנה' נמי אותיות 'הוד', וכתבו הראשונים זכרונם לברכה (עין חיים שער לה פ"ה) דעל זה נאמר (דניאל י ח) 'והודי נהפך עלי למשחית', דהינו דספירת ההוד המשמשת כאלף החמישי, והיא הוד ונהר, פחת 'הוד' נהפכה ל'דנה', וזהו 'הודי נהפך עלי למשחית'.

והנה ספירת ההוד כלולה מעשר ספירות, דכף הם כל הספירות כל אחת כלולה מעשר ספירות, ומשום הכי אלף שנה גזרת הגלות הוא כנגד עשר ספירות שבהוד, כל ספירה שבו כנגד מאה שנה. וזה שאמר ואיש כי ימכר בית מושב, איש זה הקדוש ברוך הוא, כמו שנגאמר (שמות טו א) 'ה' איש מלחמה'.

כי ימכר בית מושב זה בית המקדש, שהוא מושבו של הקדוש ברוך הוא, כמו שנגאמר (שם פסוק יז) 'מכון לשבתך פעלת ה' עיר חומה זו ירושלים'.

והיתה גאלתו עד תם שנת ממכרו, דהינו עד תם הספירה של אלף החמישי שהיא ספירת ההוד, ד'ספירה' גימטריא 'שנה', וזהו עד תם שנת ממכרו, שנת נמי גימטריא 'ספירת', וספירת ממכרו היא ספירת ההוד.

בכל אלף שנה משמשת ספירה אחת

ואלף שנה היא משמשת, שפך הוא שמוש כל הספירות שקדמו אליה מבריאת העולם, דששת אלפי עולם הם חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד, חסד כאלף הראשון, גבורה כאלף השני, תפארת כאלף השלישי. ומשום הכי נתנה תורה

באלף השלישי שהוא בתפארת והתורה נמי בתפארת.

ועל זה נמי אמרו בגמרא (שבת פח.) בריף רחמנא דיהב אורין תליתאי לעמא תליתאי על ידי תליתאי בנחא תליתאי, כל זה להורות דשרש התורה הוא מן התפארת שהוא שלישי לספירות הבנין, והוא גם כן מצד עצמו משלש שכלול מחסד וגבורה ורחמים, משום הכי כל שנעשה במתן תורה היה משלש פאמור.

ואפשר דלזה כוון שלמה המלך עליו השלום שאמר (משלי כב ט) 'הלא כתבתי לך שלשים', דהינו דברי תורה שהם משלשים ונעשית על ידי משלשים, הרי התפארת באלף השלישי. והנצח באלף הרביעי, וההוד באלף החמישי, ועליו נאמר 'תנני שממה כל היום דנה', 'הודי נהפך עלי למשחית', ולא היה עקר גזירת הגלות כי אם על אלף החמישי, וזהו שרמו כאן והיתה גאלתו עד תם שנת ממכרו שהיא ספירת ההוד שחשבונה שנת, והיא משמשת אלף שנה פאמור:

ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה וקם הבית אשר בעיר אשר לו חמה לצמיתות לקנה אתו לדרתיו לא יצא ביכל (כח כט)

מחטף הלבן

רבי יעקב אביחציקא זיע"א
הכתל המערבי שלא נחרב הוא סימן לגאולה שתבוא

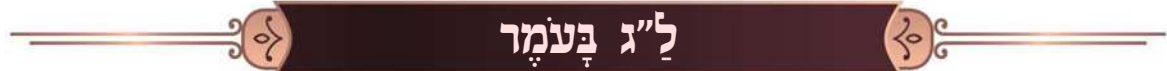
חוזר ואומר, אל תתמה אם לא היתה גאולה כשפלה אלף חמישי, דסוף סוף הגאולה תהיה כמו שנאמר (חבקוק ב ג) 'אם יתמהמה חכה לו', וזה לך האות שהגאולה תהיה בודאי, שהרי כשחרב בית המקדש לא חרב כתל המערבי והשכינה לא וזה משום (שמות רבה ב ט).

וזה שאמר ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה, דהינו שנשלם אלף החמישי שבו ספירת ההוד שהיא גימטריא שנה, אל תתמה אם לא נגאל כשפלה אלף החמישי, דזה לך האות דסופו לגאל, והוא כתל המערבי שלא חרב והשכינה לא וזה משום.

וזה נרמז במה שאמר אשר לא חמה, דכתיב לא וקרנין לו', לומר דכל החומות של העיר ושל הבית חרבו וחומה המערבית לא חרבה, ועליה קרינון לו' חמה, דהינו שנשארה חומה אחת שהוא כתל המערבי, ועל שאר כל החומות שחרבו קרינון לא באל"ף, שלא נשארה שום חומה רק כתל המערבי.

והנה לצמיתות [עם הפוללים] גימטריא 'לעולם לא וזה השכינה ממערב', והכונה, שאומר זאת החומה שלא נחרבה שהוא כתל המערבי, דע לך שהשכינה לא וזה משום לעולם, וזה נרמז בחשבון לצמיתות, כלומר על מה אמרתי לך לצמיתות, הפונה דדבר פרות ופסוק יתד בל תמוט דהשכינה שם לעולם, וזה סימן מבהק שיחזר הבית ויבנה במהרה בנימו אמן.

וחזר ואמר לקנה אתו לדרתיו, כלומר דהבית לעולם הוא לקנה אתו לדרתיו שהוא הקדוש ברוך הוא שלו הוא הבית, וגם בחרבנו הרי שכנתו לא וזה משום וסופו לבנותו, לכן אם יתמהמה חכה לו:

ל"ג בעומר

לקוטי תורה
רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

דברי המדרש אורות קנינון של צדיקים לעתיד לבוא לזוהו ושור הכר

איתא במדרש רבה פרשת שמני פרשה י"ג: בהמות ולזיתן הם קניגון של צדיקים לעתיד לבוא כו', בהמות נוהגין ללוזיתן בקרניו וקורעו ולזיתן נוהגין לבהמות בסנפיריו ונוהרו וכו', ולא פך תנינן הפל שוחטין ובכל שוחטין ולעולם שוחטין חוץ ממגל קציר כו', עד חדוש תורה מאתי תצא. שהקדוש ברוך הוא יתיר אז שחיטה זו שישחט הלזיתן את הבהמה בסנפיריו. ובהמות אלו זהו ענין שור הכר (וכמ"ש בתרגום יונתן בתהלים סימן נ ע"פ בהמות בהרי אלף תור בר כו' ועיין בב"ב דף ע"ד ב ע"ה א).

כו' סוגי צדיקים, א. צדיקים שעבודתם בסתר, ליחד יחודים עליונים, כרשב"י והארי"ל

ולהבין ענין קניגי זו דלזיתן עם שור הכר. הענין כי יש ב' מיני צדיקים. הא', אותן שהם בסתר, שעבודתם ברוחניות, פרוש בכונת הלב ליחד יחודים עליונים ובכחינת עליות.

בהיותו במערה לא קים מצות מעשיות אלא פעל זאת על ידי יחודים

כ"ל, המשיך ההמשכות כשהנה במערה על ידי יחודים וצליות כו' כ"ל.

ההכרח בעבודה הנעלית של הצדיקים שבכחינת לזיתן

והנה באמת אי אפשר להגיע (אז ורעו בל"א) אלקותו יתברך על ידי עבודה הגשמיות אלא על ידי עבודה רוחניות של הצדיקים הנ"ל, והם נקראים 'נוני ימא', כדגים אלו שהם מכסה עליהם פך הם מבחינת עלמא דאתפסיא.

'לזיתן' לשון התחברות

וישנם בכל דור ודור, שהם צדיקים שפסתר כו', והם המתבררים העולמות לאין סוף ברוך הוא (ועל דרך שאמרו דוד היה מחבר תורה שלמעלה בהקדוש ברוך הוא). וזהו ענין 'לזיתן' שהוא לשון התחברות, כמו הפעם ילזו אישי אלי כו' (בראשית כט לד).

הכרח גם כן בעבודה גשמית של צדיקים שבמדרגת 'שור הכר'

אך להיות כי העולם הזה הוא גשמי, לכן צריך לצדיקים שעבודתם בגשמיות לקים מצות מעשיות. והוא שאמרו רז"ל (תניגה יב:) עמוד אחד וצדיק שמו שעליו העולם עומד, וכל מה שיש ביבשה יש ביים (חולין קכז:), כי באמת צריך להיות הא והא.

וכגון רבי שמעון בר יוחאי כשהיה במערה י"ג שנה, שבודאי לא היה יכול לקים במעשה כמה מצות מעשיות, שהרי לא היו נזונים רק מחרוכא ועינא דמיא דאיברי להו, אם כן לא קים אכילת מצה בפסח וקדוש על היין ואתרוג וסוכה כו'. וכן האריז"ל היה גם כן גם בכחינה זו.

ב. צדיקים שעבודתם בגלוי, בהמשכת אורות על ידי מצות מעשיות

והב' הם אותן צדיקים שהן בגלוי, שעבודתם בגשמיות בקיום המצות מעשיות ושמחת בחגד' שהוא גם כן המשכת אורות עליונים 'מועדי הויה'. והשמחה הוא הגלוי אור אין סוף ברוך הוא שנמשך ומתגלה.

והמשכה זו הוא על ידי המצות בעובדא דקא, כמאמר רז"ל (פסחים טז.) שבזמן הבית אין שמחה אלא בכשר, דהינו מצות שלמי שמחה שהיו מביאים בכל יום טוב כו', ועכשו אין שמחה אלא ביין וכדלקמן.

ועקר ההמשכות בפסח על ידי מצה, ובשבעות על ידי מתן תורה, ובסכות על ידי סכה ולולב ומיניו, ובלעדי זה אי אפשר להמשיך כלל (אבל רבי שמעון בר יוחאי שהנה מבחינת לזיתן ונוני ימא דאזלין ביבשתא

אחרים אשר שמענו ונדעם מפיו רבנו קדישי:

בית אהרן

רבי אהרן מסרלין זיע"א

רבי שמעון בר יוחאי לכל אפלו לפחותים

כשם שהשם יתברך הוא ה' לכל, כך רשבי"ו הוא רשבי"ו לכל, אפלו לפחותים:

שפע חיים

רבי יקותיאל יהודה מצאנז זיע"א

רשבי"ו ממליץ טוב על הפחות שבישראל

ולכן מתאספים אף אינשי דלא מעלי בהלולתו

רשבי"ו מפאת היותו נצוץ מנשמת משה רבנו ע"ה שהיה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה - לכן הוא מחשיב ומעריך למאד אפילו את הפחות שבישראל ואם הוא רק מזרע אבות הוא משפיע עליו כל ברכאין טבין, ומזליו דישאל חזו ומרגישים את זה לכן כלם נמשכים לכא לטול חלק בהלולא דיליה:

דברי דוד

רבי דוד משה מטטורטקוב זיע"א

כל יהודי מרגיש התעוררות כל"ג בעמר

בל"ג בעמר הלולא דרבי שמעון בר יוחאי ז"ל, מרגיש כל איש ישראל כל אחד ואחד לפי מדרגתו איזו התעוררות ואיזה אור:

קהלת דוד

רבי דוד מטולנא זיע"א

ביום זה משפעים כל הברכות ומתניבים

כל העולמות

ביום הזה ל"ג בעמר שתרעין פתוחין ונשפעים כל השפעות והברכות שבו פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות שנשפעים כל הברכות ונתקמו כל העולמות:

סגלת היום

עבודת ישראל

רבי ישראל מקאז'ניץ זיע"א

הרחמים גוברים

כל ימי הספירה אנו מוחלים ליום ל"ג בעמר שבו הרחמים גוברים:

ובעל גבול כו', מה שאין כן ההלוח שלקם שבטיסה אחת בקרירות ובנחת מגיעים למעלה מעלה שהיא גדולה יותר לאין קץ. ולכן הלוחותן ישחט את שור הבר'. פרוש שיעלה אותו על ידי הטיסה שלו, וזהו 'בסנפיריו', שבהם ועל ידם עקר העליה שלו כו', שזהו למעלה מפקחם עצמם של הצדיקים הנקראים 'שור הבר'.

אך באמת גם שור הבר יעלה את הלוחות, כי בבחינה אחת עבודתם נעלית יותר, אף שהיא בבחינת עבודה גשמית, הרי כן צריכה להיות על פי התורה ושמחה בחגף ואין שמחה אלא בכשר וזין כו', ומצד זה יעלה הוא אותו.

וזהו נראה הקדוש ברוך הוא לעתיד לבוא לצדיקים כללות עבודתם בהאי עלמא ששניהם כאחד טובים, בהא האי עדיף ובהא האי עדיף (פרשת שמיני):

תניא

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

עקר עסקו של רשבי"ו כמערה היה בגלות התורה

וגם פלפול הקושיות ותורצים דמסטרך דרע ורוח הטמאה, אשכחן ברשבי"ו דעסק ביה טובא גם בהיותו במערה, ואדרבה בזכות צער המערה זכה לזה, כדאייתא בגמרא (שבת לג): דאמר לרבי פנחס בן יאיר אכל קושיא כ"ד פירוקי ואמר ליה אלו לא ראייתי בכך כו' (וגם באמת על כרחך עקר עסקיהם במערה היה תורת המשניות ת"ר סדרי שהיה ביניהם עד רבנו הקדוש, דאלו ספר הזהר והתקונים היה יכול לגמר בב' וג' חדשים, כי בודאי לא אמר דבר אחד ב' פעמים) (אגרת הקדוש - פרק כו):

לשונות של אור ל"ג בעומר

מעלת היום

מורה באצבע

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זיע"א

רצון הרשבי"ו שישמחו ביום זה

יום ל"ג לעמר נרבה שמחה לכבוד רשבי"ו זי"ע כי הוא יומא דהלולא דיליה, ונדע שרצונו הוא שישמחו ביום זה, כידוע ממעשה מהר"א הלוי זלה"ה ומעשים

כאור העבודה הנעלית של הצדיקים שבבחינת 'לוחות' רבני ימא'

כי הגה הלוח הצדיקים הנקראים רבני ימא' היא נפלאה וגבוה מאד, כמו על דרך משל הדגים ששטים בים, כך הם שטים ובטיסה אחת מגיע למעלה מעלה וגדולה הרבה מעבודת הצדיקים שבגשמיות שמחה בכשר כו' שהכל למטה במדרגה. מה שאין כן הלוחם, שהוא כמשל דג הים ששט מקצה העולם ועד קצהו, כך הלוחם ברוחניות בטיסה אחת (מיט איין שו"פ בלשון אשכנז) עולים ומגיעים למעלה מעלה, ואין זה כלל בבחינת התלהבות ורתיחת הדמים כמו עבודת הצדיקים הנ"ל שבגשמיות שמחה בכשר שמתה בנין בחינת רשפי אש ושלכת כו', אלא אדרבה בקרירות הדמים ובנחת, ובטיסה אחת מגיעים למעלה מעלה כו' פנ"ל. ואי אפשר לבאר דבר זה בדבור איך ומה הוא.

כאור ענין סנפיריו של הלוחות

ולכן לא קים רבי שמעון בר יוחאי בהיותו במערה כמה מצות מעשיות פנ"ל, אלא הכל ברוחניות, למעלה מבחינת שמחה בכשר כו'. וזהו ענין סנפיריו של הלוחות (הנקרא פלו"ש פערד"ן) שבהם הוא שט מן הקצה כו'. ולכן העולם כלו עומד על לוחותן שמקיף כל העולם פנוע בדברי רז"ל.

כאור ענין מלחמת הלוחות עם שור הבר לעתיד לבוא | לעתיד לבוא נראה הקדוש ברוך הוא שיש צרך בעבודת שתי בחינות הצדיקים

ולעתיד הלוחות יעשה מלחמה עם שור הבר וישחטנו בסנפיריו. כי הגה עבודת הצדיקים שבבחינה השנית נקראת 'שור הבר', פני שור מהשמאל (יחזקאל א ט), אלא שהוא בר ונף כו'.

כי הגה גם עבודתם במעשה גשמיות כמו ושמחת בחגף דיום טוב ואין שמחה אלא בכשר כו', אינו פשוטו שיאכל בשר השור למלאות בטנו חס ושלום וישיש בו, אלא בחינת העלאות, כענין שלמי שמחה מבשר גשמי שהיה בזמן בית המקדש שהיו ריח ניחוח ממש לה.

ועל דרך זה הוא שמחה בכשר יום טוב, וכמו שנאמר וישמחו בך כו' (תהלים מ ט), כך דיקא, אלא שהוא לשון בקשה מפני שחבר בית מקדשנו כו'. וזה נקרא שור הבר, מלשון בר לבב, פרוש בשר וף ובר, דהינו שמחה לה הנולד מזה ברשפי אש והתלהבות כו'.

אלא שאף על פי כן מילתא זוטרתא היא לגבי הלוח הנפלא של הצדיקים הנקראים לוחות, לפי שבא מדבר גשמי

הדלקת נר

בני יששכר

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א
מדליקים נרות ומאורות לכבוד אור התורה
ואור נשמת רבי שמעון בר יוחאי המאירים
ביום זה

ובזה תבין מנהג ישראל תורה הוא להדליק
נרות ומאורות ביום זה, לכבוד האור
כי טוב שמתחיל להתנוצץ ביום זה הנקר
ל"ג בעומר טו"ב ימים קדם מתן תורה, ולכבוד
נשמת מאור התורה בוצינא קדישא אשר
נתגלה ביום הזה, וביום הזה עלה לשמי
מרומים והוא יומא דהוללא דיליה לאורו
נסע ונלה, לכבוד ספרו הקדוש וזה המאיר
ומכהיק מסוף העולם ועד סופו (אשר פתב רבי
אבא ביום הזה).

משמרת שלום

רבי שלום מקוידנוב זיע"א
מנהג טוב שכל אחד ידליק נר קדם תפלת
ערבית לכבוד רשב"י

שמעתי מפי אבא מארי ז"ל שרצונו
שכל אחד יביא נר להדליק קדם
תפלת ערבית לכבוד הרשב"י, וטוב לומר
כשמדליק 'הריני מדליק נרות לכבוד התנא
רשב"י אור צדיקים ישמח נר רשעים ידעך
ויהי נעם וגו'. ומנהגי להדליק נרות כמנין
טוב:

למוד הזהר

תולדות אהרן

רבי אהרן מז'יטאמיר זיע"א
על ידי אור תורת רשב"י נגאל

לכך נתגלה ספר הזהר בא"ף התמישי,
שבא"ף התמישי הוא התחלת
הגאולה וכו', ולכך חל תמיד ל"ג בעומר
בשבוע התמישית של ספירה וביום התמישי
של שבוע התמישית, לרמוז על זה שבאלו
אורות של רשב"י עתידין לנגאל:

בית אהרן

רבי אהרן מקרלין זיע"א
מתורת רבי שמעון בר יוחאי - אהנה
אלוה

'מבשר' אהנה אלוך ראשי תבות מ'תורת'
רבי שמעון בן יוחאי:

רבי חיים אלעזר ממונקאטש זיע"א
כדאי הוא רשב"י לסמך עליו בשעת
הדחק - באחרית ימי הגלות

בברכות (ט) כדאי הוא רבי שמעון לסמך
עליו בשעת הדחק וכו', ובפרט
בסוף יומיא אלין באחרית ימי גלות אדום
וכו', ואלו הקמים נקראים שעת הדחק
בדווקא - דגלותא - בתר הדווקא פמבאר
בזוה"ק, על פן שפיר אמרו - רק ברשב"י
- כדאי הוא רבי שמעון לסמך עליו בשעת
הדחק, שעומד בעדנו בשעת הדחק, הינו
בשנים האלו ועל זכותו אנו סומכין פנזכר:

הכנה לחג השבועות

מגן אברהם

רבי אברהם מטריסק זיע"א
מל"ג בעומר יש להכין עצמו למתן תורה

היום בל"ג בעומר שהיא הלולא דרשב"י
וכו', צריך האדם להכין את עצמו
מהיום - לזכך ולטהר את עצמו בזכוד רב
ועצום - לקשט עצמו בגוונים שפירין בהטל
תורה שיוכל לקבל התורה בהג השבועות
הבא עלינו לטובה:

דמשק אליעזר

רבי אליעזר מוויז'ניץ זיע"א
התחלת התנוצצות השפעות חג השבועות

מהיום הנה מתחילה התנוצצות של טוב
וחסד המשפעים מחג השבועות
הבא עלינו לטובה:

הוד שבהוד

ישמח ישראל

רבי יחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א
מדת הוד שבהוד גורם בטול ואהבת
חברים
ותמיד ככל עת ובכל שנה כשיגיע יום
הזה מתעורר על ידו מדת הוד
שבהוד לזכות לתקן מדת הוד ושלומדי תורה
יאהבו זה את זה ולבטל את עצמם זה בפני
זה:

אמרי אמת

רבי יהודה ליב איגר מלבלין זיע"א
נשלם בחינת ההודיה שעל ידו בא הטהרה
וזהו ענין שמחת ל"ג בעומר בספירת הוד
שבהוד, כי בו גשלים שלמות הטהרה
של כל ענין הספירה וכנ"ל, לכן יום שמחה
הוא לנו:

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א
מסגל לקבלת התפלות

ספרו פי מרן ז"ל מאלכסנדר היה רגיל
בל"ג בעומר לברכם שיתקבלו תפלתם
לרצון בשמים:

ביום זה פוטר רשב"י כל העולם מן הדין

ורשב"י אמר יכול אני לפטר כל העולם
מהדין בפרק ה' דספה, בן מדי
שנה יום הלולא דיליה אומר פן בשמים, על
ידי זה מתכפרין כל ישראל ויוכלו להתקבל
התפלות:

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א
מסגל ליראת שמים

ושמעתי מפי מו"ז ז"ל כי בל"ג בעומר
יכולין לזכות ליראת ה' (אמור
תנ"כ):

אמרי פנחס

רבי פנחס מקארין זיע"א
מסגל להתחלת רפואה

טוב להתחיל ברפואות בל"ג בעומר, כי בו
המדה זו הוד שבהוד, שהיא בחינת
בורא רפואות:

עטרת ישועה

רבי יהושע מדז'יקוב זיע"א
הזמן להמשיך פרנסה

בל"ג בעומר הזמן להמשיך פרנסה:

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א
מסגל לגדל ולרומם שמו ותכרך

גדלו ליה. ראשי תבות ל"ג, רמז לל"ג
בעומר. יום קדוש זה מסגל לגדל
ולרומם שמו ית:

לב שמחה

רבי טמקה בונם מגור זיע"א
פקידת ישועה בזרע של קומא

'נעשה אדם' בגימטריא 'שמעון' (עם
האותיות), 'נעשה אדם נאמר
בעבורך' ואפשר להפקד בזרע של קומא
בזכותו, היום הזה הוא יום גדול:

דברי תורה

בלי תשלום נשף ורבית.

והיגו דאמר את כסף לא תתן לו בנשך וגו', כי אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים וגו' להיות לכם לאלהים, היגו בהקפה שתעבדון לי אחר כך, על כן צריכים גם אתם לתן בהקפה בלי רבית.

והארץ לא תמכר לצמתת כי לי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי (כה כג)

מגלה צפונות

רבי אליהו הכהן האייתמרי זצ"ל

בזכות קיום מצות השמטה והיובל זוכים בארץ ישראל

קשה, והלא "גרים" הם בני ארץ אחרת, ואלו "תושבים" הם היושבים בארץ בקביעות, ואם כן היאך אומר הכתוב "כי גרים ותושבים אתם עמדי".

ונראה לבאר בהקדים את דברי הגמ' בשבת (לג) בעוון שמטים יובלות גלות באה לעולם, ובאים אחרים יושבים במקומם, שנאמר "אז תרצה הארץ את שבתתיה כל ימי השמה ואתם בארץ אייביכם" (שם כו, לד).

ומעתה זהו שאמר הכתוב "והארץ לא תמכר לצמתת" אלא חזרת ביובל, וזהו כדי שתדעו "כי לי הארץ" ואתם "גרים" עליה, ואז בזכות שתקיימו מצוה זו ותחזירו את הקרקעות ביובל אז תהיו בגדר של "תושבים אתם עמדי" ולא תגלו לבין האמות. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה ויהיה גאלתו עד תם שנת ממכרו ימים תהיה גאלתו (כה כט)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיאש זצ"ל

סגלת ותקון התשובה

אפשר לרמוז על דרך מה שאמרו ז"ל (חגיגה טו) זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן. וזה שאמר ואיש כי ימכר בחטאותיו ועונותיו בית מושב בעולם הבא, שהוא במקום עיר חומה, שהוא גן עדן, ורצה לומר שמכר אותו ביד חברו או ביד הסטרא אחרא, שאינם מניחים לזכות במושבו בשביל עונותיו.

ואפשר רמז על התורה חס ושלום על העבר, וזהו ואיש לשון חשיבות

עניות כדי שיוכלו הפעלי בתים הנותנים לו צדקה להנשע בכל מלי דמיטב בזכות העני, אם כן בודאי עושה העני הרבה יותר מן הפעל הבית.

וזה יש לומר בכונת הפסוק וכי ימוד אחיך ומטה ידו, 'עמך' היגו כדי לזכות אותך, והחזקת בו תוכל אתה לחזק את עצמך, 'בו', בזכותו של העני תוכל לקבל ולהמשיך חסד וישועה עליו.

חשב סופר

רבי אברהם שמואל בנגמין סופר זצ"ל

פיס את העני עד שלא יבוש להביט בפניו

ונראה על פי מה שפרשתי מאמר חז"ל (סוכה מט:) אין צדקה משתלמת אלא לפי חסד שבה, כי המדה הנכונה הוא שלא לביש את המקבל במה שמגיש לו את תמיכתו, אלא אדרבה יש לעודדו, כאמרם ז"ל (ב"ב ט:) כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפסידו בדברים מתברך בי"א ברכות, כי עקר המצוה לדקדק לפיכך את העני לבל יפול רוחו, וזהו שאמר 'אין צדקה משתלמת אלא לפי חסד שבה', על ידי פיוס שזה עקר החסד עם העני.

והנה מי שנותן לעני ואינו מפסידו גורם שהעני מתבייש להסתפל בפניו ומתוודע כך מתרחק ממנו, וזה שהזהירה אותנו התורה הקדושה 'והחזקת בו', החזקתך בו תהיה באופן כזה יחי עמך שיהיה עמך במחיצתך, לבל יהיה מכרח להתרחק ממך.

את כסף לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך. אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים (כה לו-לח)

גבעת פנחס

רבי פינחס ביליצר זצ"ל

טעם אסור רבית לפי שיצאו ישראל ממצרים בזכות המצות שעתידים לעשות

ויש לדקדק איזה נתינת טעם ההוצאה ממצרים לאסור נשף ורבית. ונראה לעניות דעתי, דהנה משה רבנו עליו השלום טען ואמר (שמות ג יא) 'מי אנכי וגו' וכי אוציא את בני ישראל, ופרש רש"י באיזה זכות, והשיב לו ה' 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את אלהים על הקר הזה', הרי שהקב"ה נותן בהקפה, וכתוב (ויקרא יח ל) 'ושמרתם את משמרת'י מה שאני שומר, על כן צריכים גם אנחנו לתן בהקפה

ויובן בהקדים את דברי תוס' בע"ז (טו). ד"ה נמצא, שכתבו, כי האסור לעשות סחורה בפרות שביעית, הוא רק באופן שהאדם קונה הרבה פרות בזול, על מנת למכר אותם ביקר במקום אחר. וכן נאסרה פריעת חוב בפרות שביעית, שהרי שהוא מרויח ממון מפרות שביעית. אף אם אדם לוקט מעט פרות שביעית ומוכר אותם כדי לקנות בו דבר מאכל, אין בזה אסור, שהרי אינו מרויח ממון ממכירה זו.

ומעתה, זהו שרמזו הפתוב 'והיתה שבת הארץ לכם לאכלה' ולא לסחורה, ומכל מקום לסחור בפרות שביעית כדי לקנות במעות דבר מאכל מותר, שהרי אינו מרויח. וזהו שפס"ם "תהיה כל תבואתה לאכל". (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו. וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית (כה כ-כא)

אמרי ישראל

רבי ישראל מאיר גליק זצ"ל

ברכת השמטה בלא נכחי זכיות

והקשו המפרשים וכי חס ושלום ישראל מחסרי אמנה היו, ובפרט כי ידעו שה' נתן להם המון לחם מן השמים, ואיך לא יבטחו בה' שישאלו בן.

אבל הנה באמת ידעו שיש ביכלת ה' לעשות עמהם נסים, רק אחר שאמרו חז"ל (שבת לב) כי על ידי הגס מנפים להם מזכיותיהם, ועל כן לא רצו להנות ממעשי הנסים, ועל כן אמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף ויהיה הכל על ידי גס ויהיה לנו נכיון זכיות, ועל כן השיב להם השם 'יתברך פי לא יהיה בדרך גס רק וצויתי את ברכתי בשנה הששית, ויהיה הדבר על פי דרך הטבע ולא יהיה להם נכיון זכיות.

וכי ימוד אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך (כה לה)

בית פינחס

רבי פינחס חיים הורוויץ זצ"ל

המשכת חסד וישועה ככת הצדקה

ויש לדקדק דהנה ליה למימר 'ותחזק אותו', ואולי יש לומר על פי מאמרם ז"ל (ויקרא לד ח) יותר ממה שהפעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם הפעל הבית, ומפרשים משום דהעני סובל צער

ליה דדבר שאין מתכוון מתר כי העקר הוא המחשבה, על כן אמר כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן, דהינו מחשבתם וכוונתם היה לרעה, שוקים להושיב בהם זונות.

ומדאי דברי בו אציגה מה שנגרע לי על דרך הרמז דלכן ביום שחל פורים חל ל"ג בעומר, לרמז על מה שאמר רשב"י לתלמידיו (מגילה יב) שהמה לא עשו אלא לפנים ומחשבתם היה לשמים [ועין שם בפרש רש"י], ואם כן הפורים נתנה רק עבור שיטתו, שהעלה דהעקר הוא המחשבה, לכן חל נמי יומי דהלולא דיליה נמי ביום שחל פורים.

וכן יש לפרש חרורו נעשה אדם נאמר בעבורך, רצה לומר לעבור שיטתך שהעקר הוא המחשבה, על כן ממילא טוב שנגרע וליכא רב לא תעשה מן העשין, כי איכא ב' פעמים רמ"ח עשין בצרור המחשבה טובה פנודע.

מאמר מרדכי

רבי ברוך מרדכי קופמן זצ"ל

סמיכת רבי שמעון ביום ל"ג בעומר

עוד יש לתת טעם לשבח למנהג זה שעושים שמחה ביום ל"ג בעומר, על פי מה שכתב הגאון הקדוש חיד"א בספר מראות עין [והוקא דבריו בספר שדי חמד חלק אספת דינים במערכת ארץ ישראל] דביום ל"ג בעומר התחיל ללמד רבי עקיבא לרבי שמעון בן יוחאי וחקריו עי"ש. אם כן לפי זה ניחא מנהגן של ישראל שעושים הלולא ביום ל"ג בעומר לכבוד הרשב"י שנסמך ביום זה, ושמחת התורה הקדושה שנתגלו סתרי תורה על ידו, והוא היה רבן ומאורן של ישראל שהאיר להם במאור תורתו, והשמחה הוא על שנסמך ביום ההוא.

רמזי תורה

רבי יעקב גדליהו פהנא זצ"ל

התנוצצות אור התורה

מנהג בל"ג בעומר מדליקין הרבה גרות לתפלה, טעם לזה בש"ע היא יום שמת בו רשב"י, וגם פסקו למות התלמידים של רבי עקיבא ביום זה, וגם יום זה הוא ט"ב ימים קדם נתינת התורה, והתורה נקראת ט"ב כי יש בה אור הגנוז, וינרא אלהים את האור כי טוב (בראשית א ד), על

הוא נושף אותו בדברים כמדקרת חרב, והוא עברה גדולה, שאמרו רז"ל (ב"ב ט) דהמפיס להעני יותר מהנותן, וזהו שכתוב את כספך לא תתן לו בנשף שישף אותו.

נתינת צדקה לשם שמים

גם הנהירה התורה הקדושה ובמרבית לא תתן אכלה, כי יש אנשים אשר רוצה שיתפרסם שמו בעולם מלחמו נותן לדל, ועל ידי זה נגד שמה, אמנם אף שאמרו רז"ל דצדקה טוב אף שלא לשמה, יותר מבחר שגם זה יעשה בעבור צווי הבורא ב"ה, וזהו שכתוב 'ובמרבית' הינו לשם גאות ושמו ירבה, 'לא תתן אכלך'.

גאלה תתנו לארץ כי ימוך אחיך ומכר מאחזתו (כה כד-כה)

פרדס יוסף

רבי יוסף פאצאנובסקי זצ"ל

ביאת המשיח כשתכלה פרוטה מהכים

הסמיכות, דאימא בסנהדרין (צז). אין משיח בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס, גאלה תתנו לארץ, יהיה אז כשיהיה 'כי ימוך אחיך'.

וגם ראיתי דשטן מקטרג דאין ישראל ראויים לגאלה, דכתיב (ישעיה א כז) 'ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, ובני ישראל אין נותנים צדקה כראוי, אבל כשפלה פרוטה מן הכיס ואין להם מה לתן, אזיל ליה הקטרוג. (פר' בהר)

ל"ג בעומר

לחם אשר

רבי אשר אנטיל יהודה מילר זצ"ל

נס פורים בזכות שיטתו של רבי שמעון

פתח רבי יהודה ואמר, כמה נאים מעשיהן של אמה זו, תקנו שוקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר, כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן וכו'.

ויש לומר דרבי יהודה דסבירא ליה דבר שאין מתכוון אסור כי אצלו העקר הוא המעשה, על כן אמר כמה נאים 'מעשיהן' של אלו, מה שאין כן רשב"י שהוא סתם רבי שמעון לשיטתיה שסבירא

(במדב"ר טו ה), כלומר מתחלה, ואחר כך תוהה, ומכר בית מושבו בעולם הבא הנעשה מעיר חומה, שהם התורה והמצוות שהם חומה לאדם, ומכר אותם בעונותיו שתוהה על הראשונות.

תאמר שחס ושלום אין לו עוד תקנה, לא היא, שהקב"ה חפץ בתשובה כמו שנגמר (יחזקאל יח לב, לג יא) 'כי לא יחפץ במות המת כי אם בשובו וגו', ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמד שם (ברכות לד:), וזהו והיתה כלומר דע שיש לו תקון שנהיתה גאלהו אפלו עד דכא שהוא שעת המיתה, וזהו עד תם שנת ממכרו שהוא לקחתו לעולם הבא. ואפשר רמז 'עד' כלומר יהיתה גאלתו על ידי 'עד' שהיא התשובה הנקראת עד, כמו שנגמר (הושע י ב) 'שובה ישראל עד ה'', אפלו עד תם שנת ממכרו, ואז יחזר לו חלקו.

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כו ב)

חמש הגבורים

רבי שמואל אהרן ראבין זצ"ל

שכר תוספת שבת בעולם הזה

ופרש רש"י נאמן לשלם שכר. יש לפרש קצת על פי מה שאמרו רז"ל כי תוספת שבת לפינן מ'תשמרו', ומוכא גם כבעל הטורים. ונודע כי אף דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין ט:), אבל תוספת הדור המצוה, שאדם מהדר המצוה ועושה לו תוספת וגדרים, שכן זה משלם השי"ת בעולם הזה. וזה על ידי ששבתתי תשמרו אני ה' נאמן לשלם שכר תכר, והכו.

כן כתב המהרש"א בחדושי אגדות במסכת סוטה (יד.) דמה שאדם עושה יתר על החיוב, מתר לעשות על מנת לקבל פרס, עין שם על הא דאמרו כלום אתה מבקש אלא לכנס לארץ ישראל, עין שם.

את כספך לא תתן לו בנשף ובמרבית לא תתן אכלך (כה לו)

אמרי יצחק

רבי יצחק מאיר שוורץ זצ"ל

נתינה צדקה בלי בזיון העני

ועל דרך צחות אמרתי לפרש מה שכתוב 'את כספך לא תתן לו בנשף', כי יש אנשים אפלו נותנין להעני אינה מתנה,

שפתי מהר"ט

רבי שמואל ענגיל זצ"ל

המתקת הדינים המתעוררים בימי הספירה

עוד לרמז, פי הראשי תבות מ'שמים ה'שמעת ד'ין (תהלים עו ט) עולה מספר מ"ט, שבהמ"ט ימי ספירה מתעורר דין, אבל הראשי תבות של ארץ ו'ראה ו'שקטה הוא מספר י"ז, של"ג בעומר הוא י"ז ימים קדם מתן תורה, אז 'ראה' בלב אחינו בני ישראל, ו'שקטה' שנמתקו הדינים.

טעם להמנהג שמשחקין בקשת ביום ההוא, כי מבאר בספרים הקדושים של"ג בעומר הוא מסגל מאד לקבלת התפלה [עין בספר הלולא דרבא], ו'קשת' ראשי תבות ש'מע ק'ול ת'פלתנו לרמז על זה.

וכזה פרש גם פן הסימן שנתנו הקדמונים לל"ג בעומר 'פלג' לשביום שחל פורים חל ל"ג בעומר, דהנה 'פלג' גימטריא 'יבק' עם הכולל, שהוא ראשי תבות ז'עגנו כ'יום ק'ראנו, שפרמז גם פן לקבלת התפלה.

פן מדליקין הרבה נרות טו"ב ימים מקדם נתינתה, כי מיום זה מתחיל להתנוצץ אור התורה, ורמז בתהלים (ק"ט יח) 'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך', הינו ביום ג'ל לעמר אז ואביטה נפלאות מתורתך [בשם גדול אחד]. (ס"ב ב)

שיח השדה

רבי אליעזר חיים דייטש זצ"ל

יום המסגל לקבלת התפלות

מעשי צדיקים

שכר הרבי במשך כל השנה גנן שיעבד בגנה, כדי שבבוא שנת השמטה יזכה לקיים מצוות 'ושבתה הארץ שבת לה', על ידי הפסקת העבודה. (שלושת הרועים)

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך ולטבירך ולתושבך הגרים עמך, ולבהמתך (כה ו-ז)

שנת ערב שמטה היתה תשי"ח, קניץ של ערב שמטה דומה ליום ששי אחר חצות, עובדים בקדחתנות, חורשים, זורעים, מכינים בור תחמיץ שבו ישמר האכל לבהמות, הכל צריך להיות מוכן מבעוד מועד, כאשר קדשת שביעית תשי"ט תפרס כנפי קדשתה על פני כל ארץ ישראל, תהיה קוממיות מוכנה ל'שבת הארץ'.

התבואה למאכל הבהמות שנוצרה בערב שביעית גדלה והצליחה, בעוד ימים אחדים עתידים לקצר אותה כדי להאכילה לבהמות במשך כל שנת השמטה, בה אסור לזרע מספוא.

באותם הימים הופיעו נחילי ארבה מכוון מצרים ופשטו בכל רחבי הנגב, באחד הבקרים התדפקו תושבי קוממיות על דלת בית **הרב מקוממיות רבי בנימין מנדלזון** זצ"ל, וספרו בהתרגשות שהארבה מתקרב וספנת כליה נשקפת לכל היבול שהוכן במאמץ רב.

הרב שכל אנשי הכפר הכירו את אמונתו התמימה וכח ברוכותיו הקדושות, הרגיע את החברים הנרגשים בהודיעו נחרצות, 'התייצבו וראו את ישועת ה' היום' (שמות יד יג).

במקומן את קפות 'רבי מאיר בעל הנס' למען עניי ארץ ישראל.

תחלה באו לראש הקהל שיסכים עמהם, והוא הלך לשאל את רבי משה האם יתן ידו לדבר, אז נזכר מכל הענין ובדק את המעשה שרשם אצלו, ונמצא שעברו בדיוק ארבעים שנה מאותה נסיעה. הבן גדל רוח קדשם של צדיקי וגדולי הדור, ומה שחזו בעיניהם הטהורות. (ציוור החיים המבואר)

ושבתה הארץ שבת לה (כה ב)

קדוש אלקים ה'ה הרה"ק רבי אהרן רוקח **מבעלתא** זיע"א, כל כלו שקוע בעבודת ה' פסלם מצב ארצה וראשו מגיע לשמים, על פן התפלאו אנשיו לשמע מפיו כי רצונו שיזמינו גנן שינכש ויעדר את חצר הבית, וישתל בה גנת נוי.

בקרב החסידים רבו הנחושים על מטרת הרבי בגנה זו, אך איש לא ידע דבר ברור, בו ביום הזמן גנן שהחל מיד בעבודתו, כשהודיעו לרבי שהגנן סים את מלאכתו, בקש הרבי שהוא ימשיך לטפל ולטפח את הגנה כמקבל.

חלפה שנה, הגיעו ימי אלול, וחרדת התשובה הקיפה את כל הבאים לבית הרבי, בערב ראש השנה בשעה שהמונים צבאו על פתח החדר וצפו לברכה, קרא הרבי למשמשו וצוה להודיע לגנן שזה יום עבודתו האחרון, ואינו רוצה שימשיך בעבודתו.

ענתה התפרסם סוד מעשי הרבי, מאחר והשנה הקרבה היא שנת שמטה,

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם (כה ב)

ספר אב"ד קאטוי רבי משה יונגרייז זצ"ל זקנו של רבי דוד יונגרייז זצ"ל ראב"ד בעיה"ק ירושלים, כי הזדמן לו לנסע בעגלה בין ההרים במחצת רבו הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מסעליש זצ"ל, מחוץ לגבולות הגליל שבו התגורר וכהו פרב.

תדיר כשהיה עולה בהרים, נוהג היה רבי שמואל שמעלקא לרדת מהעגלה כדי לעזר לסוסים ולהקל ממשאם, אף הפעם בהרים אלו, מהר והאיץ בסוסים, פניו נעשו מתוחות והוא נשם עמקות, עד שיצאו מהאזור ורק אז נשם לרוחה, הכל ראו בעליל שהיה כאן ענין למעלה מהרגיל.

הרהיב התלמיד עז בנפשו ושאל אודות הדבר, והרב נענה ושביר את אָזְנו, "כאן שוכנות נשמות נדחות מזמן הרבן בית שני, הם הבריונים שבגללם נחרב בית המקדש כידוע, ונדחו למקום זה.

הנשמות הללו התחננו שתנתן להם הזדמנות לתקן חטאם, לרדת פעם נוספת ולהתגלגל בעולם, וענו להם שבעוד ארבעים שנה יחזרו ויפיעו בזה העולם, לגאל אדמת הקדש מידי זרים, אבל הזהירו אותם שאם יעשו כהלכה על פי הוראת גדולי זמנם, יצליחו, אף אם חלילה לא יציתו, יתקלקלו ויקלקלו יותר רחמנא לצלן".

רשם רבי משה יונגרייז המקרה עם התאריה, לזמנים כאשר שמש בכתר רבנות קאטוי, הגיעו לעירו אנשים בדרשה להכניס לבתי העיר קפות במטרה לפדות קרקעות ונחלאות בארץ הקדש, ולהוציא

• ל"ג בעומר •

נרות לכבוד ההלולא

מעשה ארע בבית הכנסת הגדול בלבוב היא לעמבֶּרְג, שהדליק השמש ביום ל"ג בעומר נרות רבים לכבוד התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי זיע"א, כנהוג היום בכל תפוצות ישראל.

באשר נכנס גבאי בית הכנסת וראה את השמש מרבה בהדלקת נרות, קצף עליו ואמר "למה תרבה בהוצאות יתרות, הלא הוא ככל המון התנאים הקדושים ואין אנו מדלילים מאומה ביומא דהלולא שלהם", נתן צו לכבות את הנרות, וכן עשו מיראתם אותו.

לא עברו ימים רבים, והגבאי הלז נפל למשקב ולא הוציא שנתו, מהיום ההוא נהגו באותו בית כנסת להרבות בגרות יותר ויותר ביום זה, לכבוד התנא קדישא רבי שמעון בר יוחאי זיע"א. (סיפורי אנשי שם - עניני ל"ג בעומר)

נחלתו הפרטית של התנא

באחד הפעמים שבקר הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורה זיע"א האביר יעקב במירונו, הוא עמד דבוק בשרעפיו ליד הציון הקדוש וספתותיו מרחשות פרקי תהלים ופסוקי תפלה, ולא הבחין כי בפנה המערבית של אהל הציון יושב רבי צעיר עם מספר בחורים צעירים שחברו לו, ועורף את שלחנו.

מששים את תפלתו החרשית על הציון ופנה לצאת, הבחין בקיומו של הטיש המאלתר במקום ופניו הרצינו, הוא מהר ושלח את משמשו הנאמן ללחש על אזנו של אותו רבי צעיר כי כפי המקבל מדור דור, אין לערף שלחן במקום זה בתוך אהל ציונו של רבי שמעון, שכן זו נחלתו הפרטית של רשב"י.

הרבי הצעיר השיב למשמשו של הרבי מסדיגורה כי אמנם הוא יודע מן, אך אין זה שלחן רגיל, אלא "ויוני טיש", "שלחן יוני", ולכן אין בכך כל בעיה. המשמש העביר את תכך התשובה לרבי

שמעתי אותו אומר תורה על הפסוק 'לא תונו איש את עמיתו' בלשון זו, אמת מזהיר הכתוב רק לא לרמות את חברו, אך הסביר נותנת כי גם את עצמו אין לרמות וסביר פשוטה היא, במה הנך גרוע מעמיתך. (זכרון שלמה)

אל תקח מאתו נשך ותרגיב ויראת מאלקיך וחי אחיך עמך (כה לו)

חסיד עשיר שירד מנכסיו, הגיע להסתופף בצל רבו הרה"ק הצמח צדיק מוויז'ניץ זיע"א בערב חג השבועות, כשהגיע הציג עצמו לפני הגבאים כעשיר כאשר הכירוהו עד כה, כי לא רצה שידעו על מצבו, אך לפני הרבי גלה את חובותיו הרבים שהקיפו את ראשו.

באותו חג הגיע לוויז'ניץ חסיד עשיר שנסע בכרכרה מפארת, מהעיר בה התגורר העשיר הקודם, כשראהו הצמח צדיק, צוה עליו שאחר החג יקח בדרך לעירו גם את חברו שירד מנכסיו כדי שלא יצטרך לשכר עגלה.

העשיר נגש לחסיד והזמינו להצטרף אליו בנסיעתו, והיורד מנכסיו התפלא כי לא כך היתה דרך העשיר, שהיה מפרך כקמץ. על אם הדרך שאלו העשיר, "מדוע הפסקת לבוא לרכש אצלי סחורה, יוני ויוני שרף", והוא השיב, "הרי מי כמוך יודע שזה מכר יש לי חובות אצלה, ואין לי לשלם".

אמר לו העשיר, "הכי בשביל זה אין באים לקנות, בוא אלי וקח סחורה בהקפה, השי"ת יעזר ותצליח, וממילא תוכל לפרע לי גם את החובות הישנים", כעת התפלא היהודי עוד יותר, מה היה לו לעשיר שלבו נהפך עליו להיטיב עמו.

היהודי לקח סחורה בהקפה אצל העשיר וה' הצליח דרכו, הגלגל התהפך שוב והוא פרע כל חובותיו, כשנסע היהודי בשנית לוויז'ניץ אל הצמח צדיק, שלח עמו העשיר מעטפה סגורה אל הרבי, בה הוא השיב לרבי את כתב הערבות שנתן לו.

בשפתח הצמח צדיק את המכתב והחסיד ראה את כתב הערבות, נודע לו כי הרבי הוא אשר צוה על העשיר להעניק לו סחורה בהקפה, בהבטיחו בכתב שהוא ערב שהיהודי ישיב לו את חובותיו. (טרפי קודש)

נחילי הארבה החלו מתקרבים לאזור, ענני ארבה כסו את שמי הנגב והחלו לנחת על פני השדות, אולם בהגיעם לשדות קוממיות, כאלו יד נעלמת עצה בהם, תוך זמן קצר פנו הנחילים לאחור, ולא הגיע ארבה אחד לכל גבול קוממיות. (מסנת יוסף)

לא תונו איש את עמיתו (כה יז)

מיום ששלח ידו במסחר, ראה רבי שלמה קאליש זצ"ל חתן החלקת יואב זצ"ל ומתלמידי הרה"ק האבני נדר זיע"א, כי משמים מצליחים את דרכיו, הוא נהל סוכנות של פירמה מסחרית גדולה בוילנה, עסוק שלא גזל הרבה מזמנו ואפשר לו ללמד הרבה, בעוד פרנסתו מצויה ברוח.

תפקידו כסוכן מסחרי הצטמצם בכך שהיה עליו לבקר בערים שונות, להציג בפני הסוחרים הגדולים דגמאות של מוצרים שונים שמיצרת הפירמה שלו, ולקבל הזמנות, הוא לא טפל בהליכים הבאים של משלוח התוצרת, גבית התמורה הכספית, וכדומה.

לרגל עסוקו הזדמן לו לבקר במקומות רבים, ולהתודע אל גדולים וצדיקים בערי מושבותיהם, כשהגיע לעיר כל שהיא ולרב הצרף לשהות בה ימים אחדים, מלא את חובותיו העסקיים במינימום הפסד זמן, ובכל יתר שעות הימים והלילות שרוי היה בין כתלי בית המדרש ועוסק בתורה.

באשר הזדמן לעיר קוטנא, נהג ללכת לשחר פני רבי יהושע טרונק זצ"ל, בעל ישיבות מלכו וישיבות ישראל, להתבונן בהליכותיו ולהקשיב לשיחתו. "הצצה בעלמא בקולטת פניו", ספר לימים, "היתה מטילה עליו אימה ופחד וממלאת אותו בלי משים יראת הרוקמות".

רבי שלמה היה עד חי לכמה וכמה מארעות פלאים, מופתים גלויים שהתרחשו אצל הרב מקוטנא בנוכחותו, מהמסעות האלה השתמר בקרבו אוצר בלום של חיות וזכרונות, אותם היה משחרר בזמני רצון וחדוה עד זקנה ושיבה.

לימים ספר, "הצרכתי לשבת בעיר סקרנביץ והלכתי בליל שבת אל שלחנו הטהור של קרובי, הרה"ק רבי שמעון קאליש מסקרנביץ זיע"א בנו של הרה"ק רבי מנחם מנדל קאליש מוורקי זיע"א.

רבי אברהם חיים התעלם משאלתו ושאל בשנית, "מדוע כבודו אינו מדפיסו", אף רבי יהודה עמד על שולו ואמר, "ראשית רצוני לדעת מהיכן כבודו יודע על החבור".

בגדל ענותנותו לא רצה רבי אברהם חיים לגלות, אף כאשר רבי יהודה עמד על כף והפציר בו רבות, ספר כי נגלה אליו רבי שמעון בר יוחאי בחלומו ואמר כי בימים הקרובים צריך להגיע לירושלים מבבל רב גדול בשם רבי יהודה פתיה, שכתב פרוש על האדרות זה מספר שנים ואינו מדפיסו.

"התנא" האלוקי בקשני להשפיע על כבודו שיוציא לאור את החבור, ואף לעזר אם אדרש". ענה רבי יהודה, "עתה ברור לי כי מן השמים מסכימים עם פרושי, ובעזר ה' יתברך אוציאו לאור בקרוב", ואכן בשנת תרס"ט הדפיס רבי יהודה את ספריו הקדושים **יין הרקח** על האדרות. (האיר המזרח)

הלנייה בציון הקדוש

ארבעים וחמש שנה התבודד המקבל **רבי יחזקאל הכהן** זצ"ל מפרס בחדר סמוך לציון הרשב"י זיע"א, שם היה יושב ושוקד על תלמודו, רק לכבוד חג הפסח שב היה לביתו אשר בצפת הסמוכה, לערוך בביתו את ליל הסדר.

עד ימיו היה הציון שומם ברב שעות היום, והוא היה הראשון שקבע את הציון כמקום מושבו הקבוע. לימים ספר חכם **מאיר רפאל** זצ"ל בספרו **זכרון מאיר**, שאחת הסבות שקרבו **רבי אברהם חיים עדס** זצ"ל היתה אחר שנודע לו כי הוא קרובו של רבי יחזקאל. (מיזד לארץ הקודש)

באיטון לילה, בעודו נמצא פדרכו על יד ציון הרשב"י זיע"א, הוא שמע שאומרים לו לצאת להלנייה של הרה"ק **רבי יעקב אביחצירא** זיע"א, כשהגיע ראה שכל חצר הציון מלאה באנשים, והיו רבנים דורשים ומספידים את רבי יעקב אביחצירא.

זכורני שאמרו גם לרבי יחזקאל הכהן שיספידו, ולאחר ההספדים קברו את רבי יעקב אביחצירא על יד קברו של הרשב"י זיע"א. (קדושת בית הנסות ובית המדרש)

חל שנוי לטובה במצבו, הוא נותר חולה מסכן כאשר היה.

נמלך הרבי הצעיר בדעתו ובדעת מקרביו, והחליט לשלח קוויטל אל הרה"ק **רבי אהרן מבעלזא** זיע"א שהתגורר בסמיכות בתל אביב, המקרב הגיע עם הקוויטל לפני הרבי מבעלזא, וכשהתבונן בפתקה ענה ואמר, "את החולה הזה כבר הזכירו, שיתקו מעשיו ותהיה לו רפואה שלמה, הוא יודע מה עליו לתקן".

נבהל ונרגש יצא המקרב מעם פני הקדש ושב עם הדברים לפני מורו ורבו, שנצר את הדברים בלבו, חלפו עוד ימים מספר והמצב המשיך ללכת מדחי אל דחי, משלא מצא מנוחה, החליט הרבי הצעיר לשלח את מקרבו אל צדיק נוסף, הרה"ק **רבי יעקב מהוסיאטין** זיע"א בעל **אהלי יעקב**, חתנו של הרה"ק **רבי ישראל מהוסיאטין** זיע"א וממלא מקומו.

השליח הגיע לבית הרבי מהוסיאטין והגבאי הנאמן ר' שלום הובילו אל חדר הספרים בו שהה הרבי מהוסיאטין יומם ולילה, השליח הניח את הקוויטל עם הפדיון נפש לפני הרבי שענה ואמר כחלף מספר רגעים, "חולה זה כבר הזכיר לברכה פעמים, יתקו מעשיו ותהיה לו רפואה שלמה, הוא כבר יודע מה עליו לתקן". (אמרו צדיק)

הפרוש על האדרות

בתחלה הכירו הצדיקים **רבי אברהם חיים עדס** זצ"ל **ורבי יהודה פתיה** זצ"ל זה את זה רק מפי השמועה, רבי אברהם חיים שהתגורר בירושלים שמע אודות רבי יהודה שהתגורר בבבל, וכן להפך.

כאשר עלה רבי יהודה פתיה לבקר בירושלים, הגיע רבי אברהם חיים לבקרו כבר ביום השני לשהותו בארץ, "מדוע הגיע כבודו לבקרני", שאל הרב יהודה בהתגרות, "הייתי מוכן לבוא אצל כבודו".

ענהו רבי אברהם חיים, "בדבר חשוב מאד באתי אליך, כבודו כתב פרוש על האדרא רבא והאדרא זוטא ועדין לא הדפיסו, מדוע", ענה רבי יהודה, "אכן פתבתי פרוש כזה לפני פחמש עשרה שנים, אף מהיכן יודע כבודו על כך, מעולם לא גליתי זאת לאיש".

מסדיגורה שלא הגיב למשמע הדברים, נפנה לאחוריו בצעדים מתונים, ויצא מעם פני הקדש ללא אמר ודברים.

בידוע צדיקי בית רוזין לא הכבירו מלים ולא האריכו למעניתם, משנאמרה מפיהם הוראה או בקשה, אינם חוזרים בשנית על דבריהם, לשומעים את אמירתם ינעם, והמתעלם מאמרות קדשם, עשוי לשאת בתוצאות פעל כפיו.

כך ארע לאותו רבי צעיר, אחר שסיים את שלחנו במירונו נסע עם פמליתו לטבריה כדי להשתטח בה על ציוני הצדיקים אשר בארץ המה, בצעודו על המדרכה בדרך לבית העלמין העתיקה, חלף סמוך לחנות ירקות שבפתחה נצבה ערמת ארגזי ירקות, מבין הארגזים הזדחל נחש ארסי ובעבר הרבי על פניו, הפישו בעקבו.

הרבי הבהל לבית החולים הסמוך ומצבו היה ככי רע, מיום ליום הלך מצבו והתדרדר, אם קוו מקרביו כי הטפול הרפואי בבית החולים שליד טבריה ייטיב עמו ויוציאו מכלל סכנה, הרי שנתבדו, מצבו הלך והחמיר וחייו הגיעו לכדי סכנה, עד כי עמד בשערי מות.

פספס אותו רבי במעשיו, והגיע לידי מסקנה כי התעלמותו מדברי הרבי מסדיגורה הם שהביאוהו למצבו המסכן, שכן איתא במשנה באבות (אבות ב י) 'והוי זהיר בגחלתן שלא תכנה שששיכתן וכו' וכל דבריהם כגחלי אש'.

הזדרזו הרבי והתחזק על מטת חליו, ושגר את מקרבו הנאמן אל מעונו של הרבי מסדיגורה בתל אביב, כשהוא מצידו בפתקא עם פדיון נפש בה הזכר שמו ושם אמו, אף בלי לציו את חניכתו ושם משפחתו.

משהגיע הקוויטל לפני הרבי מסדיגורה, הציץ בו רגע קל, עצם לרגע את עיניו והשיב, "יתקו החולה את מעשיו ותהיה לו רפואה שלמה", וכבר מצא עצמו המקרב מחוץ לחדר הרבי, נבוך ומשותמם על ראיתו וזכות עיניו.

חלפו עוד ימים ושבעות, אף מצבו של הרבי הצעיר לא הוטב, חסידיו העבירוהו במסירות לבית חולים במרכז הארץ בתקנה כי הטפול המפור ייטיב עמו ויוציאו מסכנה, אף למרות שנוי הטפול והתרופות החדשניות שנתנו לא

פרשת בהר

אל תקח מאתו נשך ותניית

יושב היה רבינו החתם סופר זיע"א, רבה של פרשבורג וראש הישיבה הרמה בה, מוקף בתלמידיו הקרובים ודן עימם בדברי תורה ובפפולא דאורייתא. אחד התלמידים הציג בפניו קושיא עצומה שהתחבט בה, חבריו ניסו להציע תירוצים שונים אך הם לא התקבלו על דעת כולם, עד שהחתם סופר פתח פיו בחכמה והעלה תירוץ מופלא שהותיר את כל השומעים משתוממים לגודל גאונותו.

עוד התלמידים מתבוננים בתירוץ, ואל ביתו של החתם סופר נכנס ראש הקהל של פרשבורג, אדם עשיר מופלג ואוהב תורה ולומדיה שהיה רגיל להיכנס אל רב העיר ולהתייעץ עימו במילי דמתא שהיו מוטלים עליו. היותו נושא בתפקיד ראש הקהל של העיר הגדולה זימנה אל פתחו עניינים מורכבים שדרשו פעמים רבות את הכרעתו החכמה של החתם סופר. כיון שכן היה ראש הקהל רגיל בביתו של החתם סופר, כשהוא מציע בפניו את השאלות ומקבל את תשובותיו הקולעות אל המטרה.

אף לא אחד מהתלמידים היושבים סביב החתם סופר התפלא בשומעם את ראש הקהל מבקש מרבם כי מבקש הוא לדבר עימו ביחידות, שכן דבר סתר לו אליו. הכל היו סבורים כי עניין חשוב לו בהנהגת העיר, כזה שהצנעה יפה לו, ומפני כך אין הוא יכול להציע את דבריו כשהתלמידים מאזינים לו. החתם סופר אפילו לא נאלץ לבקש מתלמידיו לצאת, שכן תוך כדי דיבור נשמטו הבחורים מחדרו של רבם ויצאו להמתין בחוץ.

ראש הקהל הגיף את הדלת והתיישב מול החתם סופר כשהוא שותק. לאחר רגעים שנדמו היו כנצח, פלט ראש הקהל בקול נכאים: רבינו הגדול, אור העולם! בצרה גדולה אנכי! בתקופה האחרונה עשיתי שורה של צעדים עסקיים כושלים ביותר, וכמו בכדור שלג המתגלגל וצובר תאוצה כך כשלון גרר כשלון ויצאתי נקי מכל נכסי! עשיר מופלג הייתי בעבר ועתה הפכתי להיות עני ואביון! ירדתי מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, ואין אני רואה לעצמי עצה אחרת כי אם ליטול תרמיל על שכמי ולצאת לחזר על הפתחים. מכיון שבוש אנכי לקבץ נדבות בפרשבורג, העיר בה כולם זוכרים ומכירים אותי מגדולתי ומתפקידי כראש הקהל, הרי שאעשה זאת בערים אחרות, ובשל כך באתי עתה לרבינו, לקבל את ברכת הפרידה לקראת עזיבתי את העיר ולבקש ברכת רבינו כי ליבם הרחום של כלל ישראל יפתח אלי ואצליח לאסוף סכומים יפים והגונים.

השתומם החתם סופר לשמע דברים עצובים אלו והחל לדבר אל ליבו של ראש הקהל בדברי פיוס ועידוד, לבל יתייאש וכי ישועת ה' כהרף עין, אלא שראש הקהל הרגיש כי עליו לומר לחתם סופר את האמת לאמתה: ידע רבינו, כי חתום אני על שטרי חוב בסכומים מופרזים, כך שרחוק הוא הדבר בדרך הטבע שהגלגל יתהפך עלי.

הרהר החתם סופר ולאחר שאל את ראש הקהל: האם מצבך הכלכלי הקשה ידוע למאן דהוא? האם יש מישהו מקרובי משפחתך או מאותם סוחרים שאתה מתעסק עימם היודע כי מצוי אתה בפני פשיטת רגל? ראש הקהל נענע בראשו לאות שלילה ואמר נחרצות: לא ולא! איש אינו יודע מכל זה! אפילו אשתי אינה יודעת ולא כלום! רבינו הוא הראשון והיחיד היודע את מצבי האמיתי!

והחתם סופר ממשיך: זכור אנכי כי בשנים קודמות היית מגיע אלי בתקופה זו ונפרד ממני לקראת נסיעתך ליריד הגדול שבלייפציג - שמא תסע גם בשנה זו כהרגלך, ויצליח ה' דרכך לעשות הון ועושר. חייך ראש הקהל במבוכה ואמר: יאמין לי רבינו כי שמח הייתי לנסוע ללייפציג אלא שמחיר הנסיעה ליריד עומד על כמאה זהובים, ולי אין אפילו פרוטה לפורטה. אם זהוב אחד לרפואה אין לי, מהיכן אשיג מאה זהובים!?

קם החתם סופר ממקומו, ניגש אל הארון שעמד בפנינת החדר, שלף משם צרור שטרות, ואמר לראש הקהל: תנוח דעתך עליך, שכן אני מלווה לך עתה סכום זה של מאה זהובים, והוא ישמש לכל צורכי הנסיעה ליריד לייפציג. קח את השטרות, מנה אותם בניחותא ותוודא כי אכן יש כאן מאה זהובים, ותחתום לי בבקשה על הלוואה זו.

ניסה ראש הקהל לסרב להצעה הנדיבה ואמר לחתם סופר: לא באתי לרבינו כדי לקבל נדבות או הלוואות, בפרט כאלו שאיני יודע כיצד לפרוע אותם. לא באתי אלא לבקש כי רבינו בחכמתו יחון אותי בעצה הוגנת ויכוון את דרכי הלאה. אולם החתם סופר סירב לשמוע את דברי ראש הקהל ואמר לו ברכות אך גם בתקיפות: עליך לציית לדברי, טול סכום כסף זה בהלוואה ותיסע תיכף ליריד לייפציג, שם יהא ה' עמך בברכה מרובה ותוכל לעשות מסחר ראוי והגון כדרכך זה מכבר, ובוודאי יעלו בידך רווחים גדולים שיהיה בהם גם כדי להחזיר את הלוואה וגם כדי לפרוע את שאר חובותיך ולעלות שוב על דרך המלך.

עוד הפרנס מעכל את הבשורה, תפס בו

החתם סופר והוליכו אל הדלת, תוך כדי שהוא מושיט לו את ידו לשלום: אין עתה זמן לדיבורים. לך נא אל ביתך והתקן עצמך לנסיעה תיכף ומיד, כי קרובה ישועתך לבוא.

הפרנס עשה את דרכו ללייפציג, ואכן תיכף בבואו לשם ראה סיעתא דשמיא מופלגת. עודו יורד מהעגלה וכבר הופיע מולו ידיד ותיק משכבר הימים, סוחר ממולח, שהציע לו לקנות ספינה טעונה בקפה משובח שהגיע ממרחקים. הסוחר שהכירו היטב הסכים לתת לו את העסקה באשראי, תוך התחייבות לתשלום עד שבוע ימים. לא יאומן, אבל ביום המחרת כבר התברר אצל באי היריד שמחיר הקפה המריא עשרת מונים. ראש הקהל הפרשבורגאי המתין עוד יום יומיים, ומשהקפה הגיע למחיר שיא מכר את הספינה כולה ברווח עצום.

עסקה זו לא הייתה אלא אחת מהעסקאות המרובות שראש הקהל עשה במשך ימים אלו: סוחרים רבים מכרו לו באשראי, ולאחר מכירת ספינת הקפה גם היה בידו כסף מזומן לעשות עסקאות נוספות. הצד השווה שבכולם שקונה היה בזול ומוכר ביוקר. השעה שחקה לו והוא הרוויח סכומי עתק, הוא מיהר לשלם על כל הסחורות שקנה באשראי, וכשספר ומנה את הפדיון נוכח לדעת כי הוא צלח את המשבר: ברכתו של החתם סופר עמדה לו והוא חזר להיות עשיר מופלג.

עומד היה ראש הקהל ומהרהר בעדינות נפשו: הלא טובה גדולה ומופלגה הטיב עמי רבינו החתם סופר ובדין הוא שאכיר לו טובה ואראה לו את גודל הערכתי ותודתי אליו. גמר ראש הקהל בנפשו כי טוב יעשה אילו יקנה לרבו דורון יפה ומכובד: טבעת זהב שיהלום איכותי קבוע בה. יודע היה ראש הקהל כי החתם סופר מבין היטב בערכם של אבני חן ושל תכשיטי זהב וחשב כי נכון יהיה מצדו להעניק לרבו מתנה גדולה וחשובה שכזאת.

עם כניסת ראש הקהל אל רבינו החתם סופר במעון קדשו בפרשבורג, פתח ואמר בשמחה ובטוב לבב: רבינו הגדול, צדיק גזר והקב"ה מקיים! ברכתכם הקדושה נתקיימה בי והמקום היה בעזרי בסייעתא דשמיא מופלאה! ריקם יצאתי ומלא חזרתי! הרי לפניו מאה זהובים, פרעון ההלוואה אשר נתת לי, והנה מתנה קטנה על החסד הגדול שעשיתם עמדי: טבעת זהב משובצת יהלום.

נטל החתם סופר את הטבעת היקרה והחל מעיין בה יפה יפה. תחילה בדק את הטבעת בעצמה ושוב הסתכל באבן הטובה הקבועה בה, והנה הוא אומר לעצמו בהתפעלות רבה:

הרי זה יופי שביופי! אבן טובה כזו אין בכל פרשבורג, וטבעת נאה שכמותה לא ראינו מעולם!

ולאושרו של ראש הקהל אין קץ. עומד הוא ומביט בחתם סופר מתפעל ומשתומם ממתנתו, ובני מעיו ששים בקרבו שעלתה בידו לכוון לטעמו של רב העיר. החתם סופר אינו מפסיק להפוך בטבעת וביהלום לכאן ולכאן, כשהוא משמיע קולות של התרגשות רבה: אבן יקרה שביקרתי, אבן זכה כמים צלולים, אבן שאין בה שמץ דופי.

רק לאחר שעה ארוכה יחסית מחזיר החתם סופר את הטבעת המשובצת לראש הקהל ואומר לו בשמחה רבה: עומד אני על שלי כי מימי לא ראיתי אבן טובה כזו, כלי חמדה מפואר! אלא שעד שלא הלווייתי לכם את הכסף, אפשר והייתי מקבל מתנה מידו, עכשיו שהלווייתי לו, הלא תדעו שאסור לי לקבל מכם אפילו דבר מועט שבמועט, שכן יש בזה משום איסור ריבית...

באותו מעמד של "הסרת הטבעת" היו נוכחים כמה מתלמידי הקרובים של החתם סופר, וכל אותה שעה שהשתעשע רבם עם הטבעת היו עומדים ותמהים מה ראה על ככה, וכי נעלם ממנו איסור ריבית?! שומעים הם כי הוא מחזיר את ההלוואה בתוספת טבעת, והרי זה כריבית ממש, וכיצד תבוא תקלה שכזאת לידי הצדיק? גם כשרבם החזיר את הטבעת בסופו של דבר, עדיין כל העסק הרב שרבים עשה סביב הטבעת היה לזרא בעיניהם.

כשיצא ראש הקהל מביתו של החתם סופר, נענה איפוא אחד מהתלמידים ושאל: ילמדנו רבינו, אם בדעת רבינו הייתה שלא לקבל את הטבעת מחשש רבית, מפני מה היה מעיין בה ומקלס אותה בחזרה ובשמחה?! מוטב היה לכאורה אילו רבינו היה מחזיר לידינו את הטבעת תיכף ולא משכין עוולה בידו אפילו לרגע אחד.

נענה החתם סופר ואמר: מידה טובה זו יש בידי ממה שלמדתי אצל רבינו הנשר הגדול רבי נתן אדלר, ומעשה שהיה כך היה:

היה זה באחד מימי חג החנוכה, כשבאו אליו, אל העיר פרנקפורט, שליחים מיוחדים מקהילת היהודים של העיירה הסמוכה, ובקשתם בפיהם: יואיל נא רבינו להשתדל אצל אנשי החוק והמשפט להציל את בני הקהילה מצרה גדולה. שונאי ישראל העלילו עליהם עלילת רשע וסכנת גירוש מיידית צפויה להם. השליחים הגיעו לפרנקפורט בערב שבת עם חשיכה, ותיכף במוצאי שבת, מיד לאחר עריכת הבדלה, ביקש רבינו לשכור עגלה ולנסוע אל העיר ששם התגורר השופט שהיה בכוחו להציל את בני ישראל.

מחמת השלג שירוד היה באותם הימים

סירבו העגלונים לצאת אל הדרך המשובשת, אולם, כך סיפר החתם סופר, ביקשתי למלא את רצון רבי והצלחתי להשיג עגלון שהייתה ברשותו עגלה סגורה וטובה, שהסכים להסיע את הנשר הגדול למחוז חפצו.

כיון שאני הוא זה שהבאתי את העגלה, המשיך החתם סופר וסיפר, הצטרפתי לנסיעה. והנה, לא הרחקנו לנסוע ולפתע עצרה העגלה מלנסוע. הגלגלים התחפרו בשלג ולא יכלו להמשיך. העגלון הצליף בסוסים, אך העגלה לא זזה ממקומה.

התיר בעל העגלה סוס אחד ורכב אל הכפר הסמוך כדי להביא משם עוד צמד סוסים ולהוסיפם על שלו, כך שבכוחות משותפים יצליחו ארבעת הסוסים לשלוף ולהוציא את העגלה מהשלג.

עד לשוב העגלון היינו עוסקים בתורה. חלפו מספר שעות, והעגלון חוזר עם צמד חדש והתחיל מטפל בקשירתם אל העגלה. לפתע אני רואה את רבי הגדול קופץ מתוך העגלה, כשתוך כדי קפיצתו נושרים ממנו מגפיו החמים, והוא מתחיל מרקד בשלג בפזמקאותיו מתוך שמחה וחדוה שכמותם לא ראיתי ממנו מעולם.

חששתי על שלומו של רבי ושאלתיו לפשר הדבר. והוא משיב לי: האם אינך רואה? תוך שהוא מצביע על הצמד שהביא העגלון. הבטתי בהם וראיתי כי העגלון רתם צמד שוורים יחד עם הסוסים...

מיד הודעתי לעגלון, שאנו, בני ישראל, מצווים על הכלאיים, וערוב מיני בעלי חיים אלו אסור עלינו. הוספנו על שכרו בעין יפה ושלחנו אותו חזרה אל הכפר להביא סוסים...

לאחר מכן, סיים החתם סופר את דבריו לתלמידיו: שאלתי את רבי הגדול: ילמדנו רבינו, לשמחה מה זו עושה? והנשר הגדול נענה לי ואמר: דברים כפשוטם הם! אימתי הייתה באה לידי פרנקפורט מצות כלאיים?! עכשיו שבאה לידי וקיימתיה, כלום לא אשמח עליה?!

אף אני כך, אמר החתם סופר: אימתי הייתה באה לידי מצוה זו שלא ליטול ריבית, וכי מי מתעסק עם הלוואות בריבית עם רב בישראל?! עכשיו שבאה מצוה זו לידי וקיימתיה, אינו דין שאשמח עליה?!

וכן הפליא רבינו החתם סופר לדרוש בפני שומעי לקחו עם תחילת ימי השובבי"ם של שנת תקנ"ד (דרשות חתם סופר' ח"א עמ' 212): ואולי כל מה שאנו אומרים פה הוא רק דרך הלצה בעלמא, מכל מקום ראוי הוא לאמרו מפני חומר האיסור הלזה הפרוץ מאוד בבני עמנו ואין דורש ואין מבקש לשום אל לבו

יראת ה' ולשום בטחוננו בו יתברך, לנעור כפיו מתמוך בריבית, על כן הותרה הרצועה לומר הלצות כאלו להמשיך לב עם ה' אלה לעבודתו.

והוא בשבין הלא הקב"ה משמר כל התורה בעצמו (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג), והרי הוא נותן רבית ליראי ה' ולחושבי שמו, דתנינן תמן (פאה פ"א מ"א) 'אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא', הרי רבית קצוצה.

ואולי על דרך הלצה יש לומר, דלזה נתכוין רבי שמעון בברייתא (סוף פרק איזהו נשך, ב"מ עה): דקאמר: 'מלוי ברבית יותר ממה שמרויחין מפסידין, ולא עוד אלא שעושין משה רבינו חכם ותורתו אמת, ואומרים אילו היה משה יודע כמה ריוח יש בדבר לא היה כותבו'. ופירש רש"י: משה חכם, לישנא מעליא נקט, שהרי עושין אותו שוטה ותורתו פלסתר ח"ו.

אמנם לפי ענינו יש להמתיקו על דרך הפשוט, דהנה הם מתרצים קושיה הנ"ל על דרך המשל, למלך הצריך למעות לתת לאפסניא שלו, והוא רוצה ללוות מבני מדינתו ולשלם להם ג' ד' או ה' למאה כדרך המלכים. והנה העם מונעים מהביא, על כן יעצו יועציו, החכמים היושבים ראשונה במלכות, לאסור להם הלוואת רבית זה עם זה כי אם אל אוצר המלך יתנוהו, וכן עשה, והצליח.

והנה כל זה אם גם העם אין דרכם ליתן כי אם ג' ד' או ה' למאה, אם כן שפיר וכדין יעשה היועץ הנ"ל. אמנם אם העם נותנים צ"ט למאה, כמו בזמנינו אלו, וזה אינו מדרך המלך ומכבודו לשלם כל כך הרבה, נמצא שהיועץ מפסיד העם בעצתו, וזהו כמו עוול בחוק המלך אשר במשפט יעמיד ארצו.

וזהו שהם אומרים שהקב"ה חפץ להצדיק, שירבו מתנות עניים הכנסת כלה וביקור חולים והחזקת תלמוד תורה. ומשה היה יועץ חכם ויודע ומבין כי אם לא יאסור הרבית בין הבריות לא יתנוהו לאוצר ה' ב"ה להיות מלוה ה' חונן דל, כי המלוה בריבית חס על פרוטה שלו, שאצל העני אינו אלא פרוטה ואצלו מתרבה יום יום, על כן אסר הלוואת הרבית בין איש לחבירו, שהרי המלך ברוך הוא גם הוא יתן רבית פירות בעולם הזה וקרן קיימת לעולם הבא והוה ליה 'זה נהנה זה לא חסר', והוה ליה 'משה חכם ותורתו אמת' וכדין עשה בזמנו שלא היו נותנים כי אם ה' למאה, אמנם אילו היה יודע כמה ריוח יש בדבר שנותנים עתה צ"ט למאה לא היה כתבו להפסידו כי זה היה עול בחיקו ח"ו.

ואולי מפני זה אינם עומדים לתחיית המתים (ילקוט יחזקאל רמז שעה), כי עיקר התחייה הוא להעמידם בדין כמו שכתב באלשיך על משנת 'המתים לחיות והחיים לדון' (אבות פ"ד מכ"ב) ולשואלם 'נשאת ונתת באמונה' (שבת לא). והם ישיבו: רבונו של עולם! כמוני כמוך כביכול,

מתנה והלוה יתן לו ק"י במתנה משום הערמת ריבית, שאין אדם יודע מה בלבו של חבריו, אבל הקב"ה הבוחן לבות וכליות ולו נתכנו עלילות הוא יודע שהצדיק נותן באמת שלא על מנת לקבל פרס, ומקבל השכר שלא בתורת פרעון, על כן מותר לו לשלם פירות בעולם הזה ולקיים הקרן לעולם הבא.

אמנם אלו המביאים ראייה מה שנותן רבית גם הוא, ואומרים 'אילו היה משה יודע' וכו' ע"כ מכחישים בזה שהקב"ה יודע לבבות כנ"ל, ועל כן קורא עליהם 'כופר באלקי ישראל'. וע"כ עמד משה ומזהיר לישראל (ויקרא כה לו) 'אל תקח מאתו נֶשֶׁך וְתַרְבִּית וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ', להביא ראייה מתשלום שכרו, כי הוא דבר המסור ללב והוא בוחן לבות והוא רשאי ולא אתה.

אבק לשון הרע ואבק רבית, ולא בשארי עבירות, שהוא מסטרא דס"ם, 'ויאבק איש עמו' (בראשית לב כה).

אבל מה שהקב"ה משלם פירות אינו על דרך הלוואה ופרעון ח"ו, כי אם הצדיק חונן ונותן, פירוש, נותן לעני מתנת חנם בלי שום ציפוי תשלום שכר בעולם, ואינו עושה על מנת לקבל פרס כי אם במתנה גמורה יהיב, ועל זה כתיב (משלי יט ז) 'מלוה ה' חונן דל', שנתנו לדל בחנם, ואח"כ כי יבוא על שכרו גם ה' יתן הטוב במתנה גמורה ולא בפרעון, כמו שכתב רש"י על פסוק (דברים ג כג) 'ואתחנן אל ה', שהצדיקים מבקשים מתנת חנם, ונהי דגבי בני אדם אפילו בכהאי גוונא אסור, שלא יהיה המלוה אומר הנני נותן לך מאה זהובים

שהלויתי רבית כמוך! קבעת עתים לתורה, העיקר הוא להחזיק לומדי תורה הקובעים עתים, וכן עסקת בפריה ורביה פירש בשל"ה דקאי אמצות הכנסת כלה שעוסק להשיא אחרים, הוא יטעון כנ"ל שהם אלו הדברים שמשלם עליהם פירות בעולם הזה והוא הלוה אותם על רבית יותר גדול כנ"ל, ואין הקב"ה ירצה להפסידו. כן ישיב על כל דבר. על כן אומר הקב"ה למה לנו להקיצו והוא בעל דין קשה?! ישנו שינת עולם! כל זה על דרך הלצה.

אמנם על דרך האמת אין הקב"ה משלם רבית חלילה שהוא טמא מסטרא דנחש, ושמו מעיד עליו 'נשך', 'אם ישוך הנחש' (קהלת י א), לכן בשניהם, בלשון הרע וריבית, מצינו בהו

ל"ג בעומר

ימי ראש השנה, ימי הדין, בטרם אהיה אצל העורך דין הכי טוב, הלוואה הוא רבי שמעון בר יוחאי. וכי מי הוא העורך דין הטוב ביותר, אין זה אלא אותו שיכול 'לפטור מן הדין', והנה רבי שמעון בר יוחאי הוא זה שהעיד כך על עצמו, וכפי ששינו במסכת סוכה (מה:): 'אמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי: יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה'. אם עלי לעמוד במשפט לפני השופט כל הארץ, רצוני להסתייע בעורך דין הטוב ביותר כדי שיפטורני מן הדין.

כראות בני הבית את רצונו העז של האמרי חיים לנסוע למירון, הזעיקו במהרה את בנו, לימים ממלא מקומו, הרה"ק הישועות משה זיע"א כדי שינסה לשנות דעתו. הלוואה הנסיעה הקשה והמייגעת אינה לפי כוחותיו, מה גם שבימים אלו של שלהי השנה היו חסידים רבים עומדים וממתנינים להכנס אל הקודש, להזכיר עצמם לברכת שנה טובה ומתוקה, והנה עתה ייעדר הרבי למשך שעות ארוכות מאוד.

משראה האמרי חיים את בנו הישועות משה ניצב מולו ומתחיל לדבר עימו בעניין הנסיעה למירון, פתח ואמר דבר צחות כדרכו בקודש: וכי נזרקה בך רוח הקודש שלפתע נודע לך שיש את נפשי לנסוע למירון, עד שהוצרכת לבוא הנה כדי להניאני ממחשבתי זו?! בכך רמז האמרי חיים למשמשים העומדים סביבו כי לא היה להם להודיע זאת לבנו ולערבו בעניין זה.

אמנם הישועות משה לא נרתע מדברי אביו והיה מנסה לבוא עימו בדברים שאין נסיעה זו כדאית לו, אלא שהאמרי חיים הציב כנגדו שאלה פשוטה וברורה: אמור נא לי, אדם שרחמנא ליצלן הסתבך במשפט פלילי שאם ימצא בו אשם עתיד הוא לבלות שנים רבות

בר יוחאי. אף היה אומר במתק לשונו על דברי הפיוט הנודע: 'בר יוחאי אשרי יולדך, אשרי הקים גם לומדך' - 'לומדך' הוא מלשון רגילות, דבר שהאדם מלומד ושגור בו, כי אשרי אותם רגילים ולמודים להיות מסתופפים בצילו.

ועל תפילות אלו שנישאו בקודש הקדשים, במערת הציון של רבי שמעון בר יוחאי, היה האמרי חיים נושא משלו ואומר: משל למה הדבר דומה, לרכבת ארוכה העשויה מקרונות רבים ובראשה יש קטר. הקרונות עצמם עומדים באשר הם שם ואינם יכולים לזוז ולנוע ממקום למקום. רק כאשר מחוברים הם לקטר, והקטר יוצא לדרכו, אזי גם הקרונות נוסעים אחריו. כך ממש הם התפילות שנושאים בני ישראל: כשלעצמם הם נותרים לעמוד במקומם, אמנם התפילות אצל רבי שמעון בר יוחאי הם מניעות ומעלות אותם למרומים, אל כסא הכבוד.

עוד כהנה וכהנה רעיונות היה אומר האמרי חיים אודות רבי שמעון בר יוחאי וציונו הקדוש, בהיותו דבוק בשרעפי קודש ובחבלי אהבה אל התנא האלוקי ואל ספר הזהר הקדוש. כך שעצם בקשתו לעלות ולנסוע למירון לא היה בזה מן החידוש, אלא זו בלבד שמצבו הגופני לא היה במיטבו ובני הבית הסתפקו האם יש בכוחו לסבול את קשיי המסע הארוך.

ניסו בני הבית לשכנע את האמרי חיים לוותר על בקשתו, בטענתם שהרי לא מכבר היה הרבי במירון. בערב ראש חודש אלול נסע הרבי למירון, ועוד לא עבר חודש ימים מנסיעה זו שבוודאי פעל גדולות ונצורות, ולשם מה על הרבי לחזור ולנסוע שוב.

לנוכח שאלה זו רעד האמרי חיים בכל גופו ואמר ברגש רב: תדעו שאיני יכול לגשת אל

בפניו ושלא בפניו

היה זה באחד מימי הסליחות של שנת תשל"א, סמוך ונראה לימי ראש השנה של שנת תשל"ב, כשהרה"ק האמרי חיים מויזניץ זיע"א השכים בבוקר השכם ופנה אל אחד מנאמני ביתו וממשמו בקודש בבקשה מפתיעה: ברצוני לנסוע עתה אל מרומי הגליל העליון, אל ציונו המצויינת של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי שבמירון.

היה זה בשנתו האחרונה של האמרי חיים, כשכבר היה בא בימים ואף מצבו הבריאותי לא היה שפיר. נסיעה מביתו נאוה קודש בשיכון ויזניץ בבני ברק עד למירון, הייתה קשה וסבוכה. הדרך הפתלתלה לא הייתה סלולה בכבישים רחבי ידיים והנסיעה האורכת שעות ארוכות סחטה כוחות גוף ונפש רבים. ואף על פי כן, האמרי חיים ביקש בשפה ברורה שיש ברצונו לנסוע למירון להתפלל ולשפוך שיח על קברו הקדוש של רבי שמעון בר יוחאי.

רגיל היה על לשונו של האמרי חיים לפרש את הפסוק בספר תהלים (סג ב): 'צְמָאָה לָךְ וְנִפְשִׁי כָמָה לָךְ בְּשָׂרִי, עליו כתב רש"י: 'כָּמָה לָךְ בְּשָׂרִי - לשון תאוה ואין לו דמיון, שיש בו רמז על ההשתוקקות העצומה שנכספה וגם כלתה נפשם של בני ישראל לרבי שמעון בר יוחאי - ראשי תיבות 'בשר"י', וכמה מתאימים לכך הם דברי רש"י הללו, שכמיהה זו היא לשון תאוה ואין לה דמיון, שכן מי ידמה ומי ישווה לתאוותם הרוחנית של בני ישראל לאורו של רבי שמעון בר יוחאי.

ולפיכך מרבה היה האמרי חיים להגיע אל הציון הקדוש במירון ולהתפלל אצל רבי שמעון

יכולים להפיל תחינתם בכל מקום שהם ויכולים להוושע בזכות התנא האלוקי.

יש להוסיף על כך רמז נפלא, כי הנה גילה לנו רבינו האריז"ל זיע"א כי התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי היה משורש נשמת משה רבינו, וכבר הביאו דורשי רשומות דבר נאה ומתקבל לרמז זאת בכך שתיבות "ל"ג בעמר" עולים בגימטריא לחשבון מדויק "משה", להודיע שיום ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי עניינו משה רבינו. ואף הוסיפו והראו באצבע כי יום ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי לעולם יחול באותו היום בשבוע בו חל יום שבעה באדר, יום לידתו והסתלקותו של משה רבינו, והן באותו היום שבו יחול ה'אושפיזין' של משה רבינו, והיינו ביום שלישי של חול המועד סוכות.

והרי לנו דברי הרה"ק האמרי נועם זיע"א (ענייני ל"ג בעומר): וידוע אשר התנא רבי שמעון בר יוחאי היה שורש משה רבינו, ועל ידו נתגלו לנו סודות ופנימיות התורה, שהוא בחינת 'הוד שבהוד', על כן נסתלקה נשמתו לעילא ביום ל"ג בעומר, שהוא ספירת הוד שבהוד, הרומז על גילוי סודות ורמזי חז"ל בתורה שבעל פה.

והנה אצל משה רבינו נעלם מקום קבורתו, כמו שנאמר (דברים לד ה): 'וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד ה' בְּאֶרֶץ מִזְרָב עַל פִּי ה'. וַיִּקְבְּר אֹתוֹ בְּגִי בְּאֶרֶץ מִזְרָב מִזֶּמֶן בְּיַם סוּף וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה'. ונודע מה שפירשו בספרים הקדושים שאכן קברו של משה רבינו אינו נמצא במקום מסוים, אלא איתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא ובכל נפשא והוא מצוי אצל כל אחד ואחד, בתוך דעתו והשגתו.

וכך דיבר בקדשו הרה"ק המאור עיניו זיע"א (פרשת תרומה): והנה נאמר במשה רבינו ע"ה 'ולא ידע איש את קבורתו', והוא על פי האמור שאתפשטותא דמשה בכל דרא ולזה ענין בחינת משה הוא גנוז באדם הישראלי, 'ולא ידע איש את קבורתו', פירוש, שלא ידעו היכן משה קבור וגנוז, כי באמת הוא גנוז ונקבר בדעת של כל אחד ואחד מישראל כאמור. והוסיף דברים בזה (פרשת תצוה): והוא ענין והסתלקות הדעת בחינת משה, אך הדעת אף על פי שנסתלק מזה העולם חזר לשורשו לעולמות עליונים וגנוז בתורה, וזהו 'ולא ידע איש את קבורתו', שכל אחד ואחד משיג מה שהוא לומד כפי שכלו והדעת שיש לו הוא בחינת משה שנגזר בתורה.

וכתב הרה"ק השפת אמת זיע"א (תצוה תר"ס): ולפי שמסר משה רבינו ע"ה נפשו על כלל ישראל, שילם לו הקדוש ברוך הוא להיות

ויזניעער רבי! הלא נקלעה לידכם הזדמנות נפלאה להיות אצל רבי שמעון בר יוחאי באופן מיוחד עליו שנינו במסכת פסחים (גא): 'כדאי הוא רבי שמעון בן יוחאי לסמוך עליו, בפניו ושלא בפניו'. אם תמיד הייתם סומכים על רבי שמעון בר יוחאי בהיותכם בפניו, על הציון הקדוש ממש, הרי שעתה יש לכם את האפשרות לסמוך עליו 'שלא בפניו' - באופן שבו אינכם נמצאים אצלו ממש, והרי כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו גם בפניו וגם שלא בפניו.

התרגש מאוד האמרי חיים לשמע דבריו המחוכמים של הנתיבות שלום. האמרי חיים ההרהר לרגע ולאחר מכן נענה והשיב לנתיבות שלום: אצל רבי שמעון בר יוחאי אין 'שלא בפניו', שהרי כבר דרשו בספר הזוהר הקדוש את מקרא שכתוב (שמות לד ג): 'אֶת פְּנֵי הָאָדָם - דא רבי שמעון בר יוחאי'. אצל רבי שמעון בר יוחאי הוא תמיד 'בפניו'...

הגה"ק הקול אריה זיע"א ביאר את דברי חז"ל אלו 'כדאי הוא רבי שמעון בר יוחאי לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו', שגדול הוא כוחו של רבי שמעון ביום ההילולא שלו, וכל אחד יכול לזכות לישועות בין 'בפניו' בהשתחוואה על ציונו ממש, בין 'שלא בפניו' לאלו שנבצר מהם יכולת זו, על ידי שאדם יושב והוגה בתורתו של רבי שמעון ואומר שמועות מפיו, בזה הוא זוכה לשזכותו של התנא הקדוש תגן בעדו וימליץ עליו לטובה.

'שְׁתוּלִים בְּבֵית ה' בְּחִצְרוֹת אֶלְהִינוּ יְפָרְחוּ' (תהלים צב יד). אמר הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א: הראשי תיבות של המילים 'שתולים בבית ה' הוא 'שב"ל', כמו הראשי תיבות של רבי 'שמעון בר יוחאי', רמז לכך שאנו מבקשים מהבורא יתברך שמו, שהאורות הקדושים של רבי שמעון בר יוחאי וחבריו השתולים בבית ה' בעולם העליון, יאירו בחצרות אלקינו, לאותם העומדים מרחוק מבית ה', שהם בחצרות אלקינו, כמו החצר שהוא לפני הבית, כן העומדים מנגד יפריחו יזרחו ויופיעו בתוכנו.

ומובא בהילולא דרשב"י: 'בוֹרָא גִב שְׁפָתַיִם שְׁלֹם שְׁלֹם לְרַחֵק וְלִקְרֹב אָמַר ה' וַיִּפְתָּחֵי' (ישעיה נז יט). 'ורפאתי' גימטריא רבי 'שמעון בר יוחאי', שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתי, שאפילו לאותם שאין להם הזכות והיכולת לעלות למירון בעצם יום הקדוש

מחיינו מאחורי סורג וברית, ועל אחת כמה וכמה, בדיני נפשות, כשעל כף המאזניים מצויים חיינו ממש, האם יעלה על דעתו לחסוך בזמן, בכוח או בכסף, כדי להשיג את העורך דין הטוב ביותר שיוכל להוציא אותו זכאי בדינו? הרי ברור ופשוט שאת כל אשר לו ייתן האדם כדי שהשופט יזכה אותו בדינו! כיצד יכול אני לוותר על ביקור אצל רבי שמעון בר יוחאי, העורך דין הטוב מכולם, שרק בכוחו לפטור אותנו מן הדין.

משראה הישועות משה כי עז רצונו של אביו האמרי חיים לנוסע למירון, פתח פיו בחכמה כבן המתחטא לפני אביו: טאטע זיסער, נפשי בשאלתי ובבקשתי שיואיל אבי הקדוש לוותר על הנסיעה ולהישאר כאן עמנו.

כיון ששמע זאת האמרי חיים, התרצנו פניו והוא שאל את הישועות משה שבאותם ימים כיהן כרב ואב"ד שיכון ויזניץ: האם את דבריך האלו הנך אומר כמרא דאתרא קדישא הדין? כי אם אכן כך, הרי שברור שלרב חייבים לציית ולעשות כמצוותו.

הישועות משה הנהן תיכף בראשו, ואמר כי אכן דבריו באו כפסק הלכה של מרא דאתרא, והאמרי חיים נענה לעומתו ואמר כי אכן הוא חוזר בו מרצונו לנוסע למירון.

אחר תפילת שחרית ביקש האמרי חיים שיזמינו את הנהג שהיה דרכו להסיע אותו מפעם לפעם לשאוף אויר צח, אלא שעם כניסתו למכונת הפתיע האמרי חיים את הנהג וביקשו לנוסע לירושלים, אל הכותל המערבי, המקום אשר ממנו לא זזה השכינה.

לאחר שסיים האמרי חיים את תפילתו בכותל המערבי הוא ביקש מהנהג לקחת אותו לביקור נימוסין בביתו של נכדו היקר, חתנו של חתנו הרב הצדיק רבי נפתלי חיים אדלר מדזיקוב, הוא אשר לימים נודע כ"ק אדמו"ר מסלונים שליט"א. כיון שהגיע האמרי חיים לביתו של נכדו, הגיעה השמועה אל אביו הדגול, הרה"ק הנתיבות שלום זיע"א, כי הנה הרבי מויזניץ הגיע לביקור פתע בבית בנו. מיהר איפוא הנתיבות שלום ועלה אף הוא לבית בנו כדי לברך ולהתברך לכבוד השנה החדשה.

עם הגיע הנתיבות שלום אל האמרי חיים פתח האמרי חיים וסיפר לו על רצונו העז עם בוקר לנוסע אל רבי שמעון בר יוחאי וחזקה עלי גזירתו של המרא דאתרא שאין זה לכוחותי ושעלי להימנע מכך. אלא שפטור בלא כלום אי אפשר, וזו הסיבה שנמניתי וגמתי לנוסע אל הכותל המערבי.

ראה הנתיבות שלום את סערת נפשו הגדולה של האמרי חיים, ופתח פיו בחכמה לאמור:

כוחו נשאר בכלל ישראל. וכמעט כל איש ישראל יש בו הארה וניצוץ ממש רבינו ע"ה.

ודבר פלא כתב הרה"ק רבי שלום מקוידנוב זיע"א בהקדמתו לספרו 'דברי שלום': גם נמצא במדרש רז"ל: 'ויקבור אותו בגי' - היכן קברו, שנשמתהוון דישראל. הרי שבכל אחד ואחד

נסיון העושר

לתשובה כזאת לא פילל ולא מילל הרה"ק מקוסון זיע"א. בחדרו הקדוש עמד מולו אחד מחסידיו הנאמנים, רבי מרדכי דוב בערנאט, מהעיר ארסיליש. החסיד הוותיק הגיש בפני הרבי קוויטל בו ביקש ברכה להצלחה בכל מעשי ידיו. אל הקוויטל צירף החסיד סכום כסף לפדיון נפש. הרבי נטל את הקוויטל והביט בה בעיון רב. יודע היה הרבי את מצבו של החסיד ומכיר כי את פרנסתו הוא מוצא מחנות מכולת קטנה ופשוטה, ממנה מרוויח את לחמו בקושי רב ובצמצום גדול.

הרבי מעיין בקוויטל כשלתפע הוא ננער ואומר בקול: 'מרדכי דוב, מברך אני אותך שתצליח ותהיה לעשיר מופלג! שעת רצון היא עתה, וברכתי שלוחה לך שמכאן ואילך תזכה לשפע גדול של פרנסה בהרחבה! הרה"ק מקוסון ציפה לשמוע 'אמן' נרגש בקול רם, אך רבי מרדכי דוב בערנאט הגיב בצורה שונה לחלוטין. בחרדה רבה הוא נזעק ואמר: רבי, אני לא רוצה להיות עשיר! ובוודאי שאיני רוצה להיות עשיר מופלג!

התפלא הרה"ק מקוסון מאד ושאל את רבי מרדכי דוב לפרש הדבר. ורבי מרדכי דוב באמונה פשוטה ובתמימות איתנה נענה והסביר: רבי, כשאהיה עשיר, חושש אני כי ילדי לא יגדלו באווירה טובה של תורה ומצוות, מתיירא אני כי לא יעמדו בניסיון העושר והם יתרחקו מדרך החסידות. כל רצוני הוא לראות זרע ברכ' ה', בניים ובני בניים עוסקים בתורה ובמצוות, שאיפתי כי צאצאי כולם ילמדו בישיבות, יהגו בתורה ויהיו יראי שמים. קל לי לשער שאם אשאר בעניי, אכן כל צאצאי יהיו תלמידי חכמים ובעלי מדות טובות, ולכן מבקש אני לוותר על ברכת העושר המופלג.

הרבי הנהן בראשו ואמר: אין חבין לאדם אלא מדעתו! אם רואה אתה חובה בברכה זו, כמוכן שלא אברך אותך בזאת נגד רצונך, ובשל כך ברכתי בטלה ומבוטלת, והש"ת יעזור לך לנחת דקדושה מכל צאצאיך, שיעלו ויתעלו במעלות התורה והיראה כאשר עם לבבך הטוב.

מאושר היה רבי מרדכי דוב בכל דרכו חזרה מהרבי מקוסון אל ביתו. הנה נסיון העושר, נסיון נורא, עמד לפתחו, והוא עמד בו בהצלחה גדולה. רגליו של רבי מרדכי דוב נעשו קלות ללכת בשעה שמהרהר היה על הזכות הרוחנית הגדולה שהגיעה אליו, לעמוד

מישראל יש בחינת משה.

ולפי שהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי היה בו נשמת משה רעיא מהימנא, על כן באופן מסוים גם בו נתקיים הדבר האמור, שיש בו בחינה זו שקברו אינו מצוי רק במקום מסוים, אלא יכולים לסמוך עליו 'בפניו ושלא בפניו',

בתוקף מול נסיון שכזה שספק אם יש עוד כאלה במצבו שהיו מסוגלים לעמוד בו.

היה זה בשעת ערב של יום שלישי בשבת כשרבי מרדכי דוב הגיע לארסיליש. עם בואו לביתו, ראה רבי מרדכי דוב כי פני אשתו, מרת טעמריל, אינם כתמול שלשום, אך הוא לא אמר מילה. הוא בירך אותה לשלום, הניח את חפציו ונחפז אל בית הכנסת כדי להתפלל תפילת ערבית. עם סיום התפילה הקשיב רבי מרדכי דוב לשיעור 'עין יעקב' שנאמר במקום, ולאחר מכן שב אל ביתו.

השולחן כבר היה ערוך בארוחת ערב צנועה ופשוטה: ככר לחם, מלח שולחני, ביצה קשה ומעט ירקות. מרת טעמריל לא אמרה מילה בכל אותו זמן בו רבי מרדכי דוב אכל כדי שבעו. אולם לאחר שהוא סיים את ברכת המזון היא נענתה ואמרה כשדמעות זולגות על לחייה: דע לך, אישי היקר, כי אפילו את הקמח לאפיית כיכר הלחם נאלצתי להלוות מהשכנים.

תחילה לא הבין רבי מרדכי דוב את דברי אשתו: הלא חנות המכולת שלהם מלאה בכל טוב: קמח, שמן, סוכר, ושאר מצרכי היסוד. כיצד יתכן שאפילו את הקמח היא נאלצה להלוות מהשכנים ולא לקחה מחנות המכולת?

תשובתה של האשה נפלה עליו כרעם ביום בהיר והוא התקשה להאמין למשמע אזניו: שורה של אסונות כלכליים נפלה עליו בזה אחר זה, עד שיצאנו נקיים מכל נכסינו! בימים האחרונים הפכנו לעניים מרודים, ואין בידינו אפילו שווה פרוטה לפרוטה!

האשה פתחה וסיפרה את סיפור הבלהות של הימים האחרונים: בבוקרו של יום ראשון, השבוע, שלחנו את הגוי העובד אצלנו בחנות שיסע לעיר טושנאד הסמוכה כדי שיביא לנו את האספקה הסיטונאית לשבועיים הקרובים. הגוי רתם את הסוס והעגלה שלנו ויצא לדרך. בטושנאד העמיס הגוי את העגלה במיטב הסחורה כשהוא משלם עליה כסף רב בו ציידתי אותו כדי לקבל את הסחורה. עודו נוסע חזרה לארסיליש, והנה הסוס התפגר ומת.

הגוי לא איבד את עשתונותו והוא אץ רץ חזרה אל טושנאד כדי להביא סוס אחר ולרתום אליו את העגלה. אלא שעם שובו למקום בו הוא הותיר את העגלה הופתע לראות כי העגלה עם כל המוצרים נעלמה ואיננה. תחילה חשב כי הוא לא זוכר במדויק את המקום שבו השאיר את העגלה, אולם פגר

כי בכל מקום שכן ישראל נמצא הרי זה מקום קברו של רבי שמעון בר יוחאי, שעל ידי היותו גנוז וטמון בתוך הדעת של נפשות ישראל, הרי שככל שאדם לומד את משנתו של רבי שמעון בר יוחאי הרי הוא מקבל את פני האדון דא רבי שמעון בר יוחאי והוא כמשתטח על קברו.

הסוס המת, שהיה מוכר לו היטב, היה מונח שם. הגנבים ערלי הלב התירו את הסוס המת מהעגלה ונעלמו עם העגלה העמוסה כלעומת שבאו.

ממש באותו הזמן באה מרת טעמריל לפתוח את חנות המכולת, והפתעה לא נעימה המתינה לה שם. חבית הנפט שעמדה בפאתי החנות דלפה והתרוקנה כששולליות הנפט עושות את דרכם אל כל השקים הרבים שהיו מונחים על רצפת החנות, שקי הקמח והאורז, שקי הסוכר והמלח. הנפט השחית את כל תכולת השקים והפך אותם לבלתי ראויים למאכל.

אובדת עצות הלכה מרת טעמריל לחלוב את הפרה העומדת בחצר. שם נדהמה לראות כי הפרה מתה ואילו העגל הרך נעלם באופן מוזר. נראה היה כי גנבים ביקרו בלילה, והם לא הסתפקו בגניבת העגל אלא גם הרעילו למוות את הפרה.

מרת טעמריל כבר לא ידעה מה יהיה סיפור ההמשך, אולם הזוגית המנופצת בחלון הבית בישר לה כי הגנבים לא הסתפקו בעגל. הם חדרו לבית המגורים, הפכו אותו מהמסד עד הטפחות ונעלמו עם כל כלי הכסף וחפצי הערך שהיו בבית. בפרד רב ניגשה מרת טעמריל אל הפינה בה הטמינו סכומי כסף עבור הנדוניה לנישואי הילדים, ועולמה חשך עליה: הכסף לא היה שם.

הסיפורים המוזרים לא הפסיקו לרדוף אחריה ובבוקרו של יום שלישי בשבוע ראתה מרת טעמריל כי אין לה כבר במה להאכיל את הילדים. אין לה כלום. פשוטו כמשמעו. השכנים הסכימו להלוות לאשה האומללה מעט קמח עם מעט מוצרים, ומזה הכינה האמא ארוחות דלות לילדיה הרעבים.

רבי מרדכי דוב שומע מאשתו את כל האמור, והוא מברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה. בעיניים עצומות ובדביקות הוא מכריז: "געלויבט ביסטו דער הייליגר באשעפער" - מהולל הוא הבורא הקדוש! ולאחר מכן הוא מוסיף בלחשישה: יודע אני מדוע באו עלינו כל צרות אלו...

האשה הטתה אזניה לשמוע. לא ידעה כי בעלה הוא מיודעי סוד נסתרות. והנה רבי מרדכי דוב פותח ומספר לה את כל אשר התחולל אצל הרבי הקדוש מקוסון, את הברכה

שהוא בירך אותו ואת תגובתו לברכה זו, עד שהרבי נענה ונטל ממנו את ברכת העשירות.

לשמע סיפורו של רבי מרדכי דוב פרצה מרת טעמריל בבכי עצום ונורא: כיצד עשית כדבר הזה לאמלל אותי ואת נפש ילדינו?! הלא תראה כי נידונים אנו עתה לחיות בעניות מרודה, וכי נראה לך כי הילדים שלנו יוכלו ללמוד תורה ולקיים מצוות במצב כזה? הלא עתה הסכלת עשו. שוב תיכף ומיד אל הרה"ק מקוסון ואמור לי כי אתה מתחרט על דבריך שנאמרו בבהלה ובלא מחשבה ואתה מבקש לקבל חזרה את ברכת העשירות.

ברירה לא נותרה לרבי מרדכי דוב לנוכח דמעות השליש אותם הזילה אשתו. היא תיארה לפניו בצבעים חיים כי הגיעו מים עד נפש, וגם הוא עצמו שלא תיאר עד היכן הדברים אמורים הבין בדיעבד כי שגה בתשובתו המבוהלת כי הוא מוותר על הברכה. רבי מרדכי דוב ארז את מטלטליו ויצא שוב אל הרבי.

עומד היה רבי מרדכי דוב מול הרבי, נבון וחסר מלים. בקושי רב הצליח להוציא מפיו את דבריו: רבי, מתחרט אנכי על דברי שאמרתי בפזיזות ובלא דעת. היה עלי להימלך קודם כל בבני ביתי לפני שאני מחליט דבר שכזה הנוגע גם אליהם, ולכן אבקש מהרבי להחזיר לי את ברכת העשירות.

הרה"ק מקוסון הביט ברבי מרדכי דוב ואמר: צר לי עליך אחי! עתה אין זו שעת רצון כפי שהיה אז, ולכן איני יכול לברך בעשירות. עם זאת אברךך שלא תזדקק לבריות ולטובתם של אחרים, וכולי האי ואולי לעת זקנה תקבל את ברכת העשירות.

כשמרת טעמריל, שהייתה אשה נמרצת וחרוצה, שמעה את תשובת הרבי היא הבינה שסרה מעליה קללת העניות והחליטה לחדש את פעילות חנות המכולת. היא לוותה כספים והחלה שוב לקנות סחורה ולמכור, ושוב הייתה פרנסתם מצויה להם כבימי קדם. אכן בדוחק רב, אולם הם לא נאלצו לקבץ נדבות ולחזר על הפתחים.

חלף זמן ואל אזנו של רבי מרדכי דוב הגיעה השמועה כי הממשלה מעוניינת לסייע ביד אלו שייטעו כרמים במקום וכי היא נותנת הלוואות בתנאים נוחים מאוד לאלו שיפתחו את משק הענבים באיזור. הוא החליט לבקש את הלוואה זו ובכסף הוא רכש אדמה גדול סמוך לארסיליש, עליה נטע כרם שהניב פירות משובחים.

בשלב מסוים החליט רבי מרדכי דוב לכרות באר סמוך לכרם כדי שיקל עליו להשקות את הגפנים, והתלבט היכן המקום המתאים ביותר לשם כך. במהלך סיוריו בשטח הכרם, פגש

רבי מרדכי דוב את אחד משכניו הגויים בארסיליש ושאל אותו על חוות דעתו בנושא.

הגוי הלך עם רבי מרדכי דוב בשטח הגדול עד שהצביע לו על נקודה מסוימת ואמר לו: הנה מקום מצוין עבור באר! רבי מרדכי דוב שמע לעצתו, וחפר שם את הבאר, אלא שהמים שנבעו מתוך הבאר היו משונים ביותר. על המים הייתה שכבת שומן דקה וטעמם היה מוזר ושונה.

דגימה של המים נשלחה אל בדיקה מעבדתית, שם גילו המומחים שהמים מכילים מינרלים מצוינים לריפוי כאבים ראומטיים. המומחים אף ידעו לומר שמים אלו תכונתם וסגולתם טובה יותר מהמים המצויים בעירית המרחצאות המפורסמת 'פיטיסאן' אשר בצ'כסלובקיה (-כיום בסלובקיה).

הבין רבי מרדכי דוב את אשר לפניו והחליט לבנות במקום בית מרחץ ומרפא. בתושייתו רכש שטח אדמה נוסף במקום מרכזי יותר, ושם הקים את בית המרחץ. ובכל יום ויום יצאו עגלות טעונות באדמת הכרם ובמים המינרליים שנשאבו שם אל עבר בית המרחץ שאנשים רבים נהרו אליו.

לימים פגש רבי מרדכי דוב את הגוי שהשיא לו את העצה הטובה על מיקום הבאר בכרם והודה לו בחום. אולם הגוי לטש אליו זוג עיניים בתימהון: זה כבר כשנה תמימה שאני מצוי בבית חולים, רתוק למיטת, והרופאים אינם יודעים מה לעשות בי. רק עתה שוחררתי וכעת אני לראשונה יוצא מביתי נשען על משענתי. אינני מבין על מה אתה סח, הן לא פגשתך כבר כמה חדשים ומעולם לא ראיתי את הכרם שלך...

רבי מרדכי דוד הבין את הנס המיוחד שנעשה לו ואת הברכה של הרה"ק מקוסון שנתקיימה בו. הוא הודה לקב"ה על הנס שנעשה לו והאמין כי היה זה אליהו הנביא שהופיע בדמות אותו גוי כדי לכוון אותו למציאת באר המים המינרליים. (ספר 'בסתר המדרגה').

ובמדרש תהלים (מזמור צב) הובא המשך המעשה: כיון שראו כך התחילו אומרים (תהלים צב ה) 'כִּי שִׁמְחַתְּנִי ה' בְּפִעֲלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יְדִידְךָ אֲרָגוּ'.

ובספר 'מדות רשב"י' הביא: וכה שמעתי ממורי ורבי הרב רבי אורי מסטרעליסק ז"ל, מנחתו כבוד פה עיר הקודש ירושלים, בעל המחבר ספר 'פתורא דאבא' 'מאורי ציון', שפעם אחת נצטערו מאוד החברייה קדישא שישבו בסטרעליסק, תלמידי השרף צוק"ל, מגודל עניות השורר רחמנא ליצלן בביתם, אבל מי ירהיב בנפשו עוז לגשת אל השרף הנורא והקדוש הזה ולדבר עמו בענייני פרנסה, וטיכסו עצות כיצד לדבר אתו.

וקם אחד מחברייה ואמר שהוא מצא פתח דיבור לדבר לפני אדמו"ר צוק"ל, אבל דווקא לפני התפילה, וגם שיכנסו כל החברייה עמו פנימה. וכשנכנסו כל החברייה, שאלם הרבי: מה אתם רוצים עתה קודם התפילה? וכולם נרעדו מאוד. וקם האחד ואמר: רבינו הקדוש, עתה אנו עומדים להתפלל וצריכים לברך ברכת 'שעשה לי כל צרכי' לפני הקב"ה, וכיצד אפשר לנו לברך ברכה זו בשעה שאנו יודעים שכל אחד ואחד מאתנו ביתו ריקם בלי לחם ולבוש וכו'. ותיכף השיב להם: תלמידי היקרים, אתם צריכים להאמין באמונה שלמה שזהו הוא 'שעשה לי כל צרכי שלכם!' לכו להתפלל.

ויובן בזה מה שסיימו תלמידי רבי שמעון בר יוחאי באמירת הפסוק הזה 'כִּי שִׁמְחַתְּנִי ה' בְּפִעֲלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יְדִידְךָ אֲרָגוּ'.

על מטבע הלשון בברכת המזון: 'וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם וְכָל טוֹב. וּמְכַל טוֹב לְעוֹלָם אֵל יִחְסְרֵנוּ' פירש הרה"ק רבי אברהם מטשכנוב זיע"א: לכאורה הלשון כפול. ויש לפרש על פי המבואר בגמרא ומדרשים דאם נגזר על האדם מן השמים שלא יהיה לו בעולם הזה עשירות, או שנגזר עליו רח"ל שיהיה עני, והוא מפציר בתפילה לשנות הגזירה, ממלאים משאלותיו ומנכים לו זאת משכר עולם הבא, כדאיתא (תענית כה) ... ועיין במדרש, בתלמידי רבי שמעון בן יוחאי שאמר להם אחר שנתמלאה הבקעה דינרי זהב: אם זהב אתם מבקשים טלו זהב, אלא הוי יודעין, כי מי שהוא נוטל עכשיו, חלקו של עולם הבא הוא נוטל.

וזהו שאנו מבקשים ומתפללים: הוא יגמלנו לעד לחן ולחסד כו' וכל טוב יהיה לנו, אך בתנאי 'ומכל טוב לעולם אל יחסרנו' - אל ינכה לנו על ידי זה מהכל טוב שהוא לעולם, ואין רצוננו חלילה להחליף עולם עומד לעולם עובד, רק מחסדו לבד יתן לנו, ולא באם יהיה באופן שצריך לנכות לנו חלילה מחלקנו לעולם הבא.

מסופר במדרש (שמות רבה נב ג): **מעשה בתלמיד אחד של רבי שמעון בן יוחאי שיצא חוצה לארץ ובא עשיר. והיו התלמידים רואין אותו ומקנאין בו, והיו מבקשים הן לצאת לחוצה לארץ. וידע רבי שמעון והוציאן לבקעה אחת של פגי מדון, ונתפלל ואמר: בקעה בקעה מלאי דינרי זהב! התחילה מושכת דינרי זהב לפניו. אמר להם: אם זהב אתם מבקשים, הרי זהב טלו לכם, אלא הוי יודעין כל מי שהוא נוטל עכשיו, חלקו של עולם הבא הוא נוטל, שאין מתן שכר התורה אלא לעולם הבא הוי 'ותשחק ליום אחרון'.**

דברי יחזקאל
 בני יששכר
 בת עין
 אור לשמים
 תפארת שלמה
 צדקת הצדיק

אוהב ישראל
 עבודת ישראל
 מאור ושמש
 מנחם ציון
 יסוד העבודה
 זרע קודש

בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 קדושת לוי
 חיים וחסד
 יושר דברי אמת

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך
 You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpnei@gmail.com